

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2021/36100138878854404

ZDAŇOVANIE PRÍJMOV FYZICKÝCH OSÔB A
SPOLOČNOSTÍ VO VYBRANÝCH ŠTÁTOCH JUŽNEJ
EURÓPY

Diplomová práca

2021

Bc. Annamaria Križan

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ZDAŇOVANIE PRÍJMOV FYZICKÝCH OSÔB A
SPOLOČNOSTÍ VO VYBRANÝCH ŠTÁTOCH JUŽNEJ
EURÓPY

Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Anna Schultzová, PhD.

Bratislava 2021

Bc. Annamaria Križan

Čestné prehlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 20. 04. 2021

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Ďakujem prof. Ing. Anne Schultzovej, PhD. za odbornú pomoc, cenne rady, pripomienky a usmernenie pri vypracovaní tejto diplomovej práce.

ABSTRAKT

KRIŽAN, Annamaria: *Zdaňovanie príjmov fyzických osôb a spoločností vo vybraných štátoch južnej Európy* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta, Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Anna Schultzová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2021, 80s.

Cieľom diplomovej práce je poukázať na rozdielnosť a rôznorodosť daňových systémov jednotlivých štátov južnej Európy v oblasti zdaňovania príjmov fyzických osôb a spoločností. Na rozdiely poukážeme pomocou makroekonomických ukazovateľov akým je HDP a zložená daňová kvóta. Práca je rozdelená do štyroch kapitol, obsahuje deväť grafov a dvanásť tabuliek. V prvej kapitole sa venujeme historickému vývoju daňových systémov Chorvátska a Talianska. Dôkladne opisujeme súčasnú daňovú štruktúru krajín a determinujeme „pojmem“ zložená daňová kvóta. V druhej kapitole sme si stanovili hlavný cieľ a parciálne ciele práce, následne boli opísané metódy, pomocou ktorých sme prišli k záverečným výsledkom. V ďalšej časti charakterizujeme vývoj HDP v oboch krajinách za sledované obdobie, a porovnáваме krajiny na úrovni EÚ pomocou zloženej daňovej kvóty. Pri každej krajine sme skúmali hlavne zmeny v daňovej politike, ktoré majú vplyv na makroekonomické ukazovatele. V rámci dvoch základných subjektov, ktorými sú krajiny Chorvátsko a Taliansko sme popísali hlavne zmeny v daňovej legislatívy za obdobie 2009 až 2019. Záverečná kapitola sa zaoberá sumarizáciou a zrekapitulovaním základných zistení a argumentov, ktoré sú výsledkom praktickej časti práce a súlade s stanoveným cieľom a výsledkami práce.

Kľúčové slová:

Taliansko, Chorvátsko, daňová kvóta, daň z príjmov fyzických osôb, daň z príjmov právnických osôb, HDP

ABSTRACT

KRIŽAN, Annamaria:– *Income taxation of the individuals and corporations in selected Southern European countries*– University of Economics in Bratislava. The Faculty of National Economy, Department of Finance. – Thesis supervisor: prof. Ing. Anna Schultzová, PhD.– Bratislava: NHF EU, 2021, 80p

The aim of the diploma thesis is to point out the diversity and variousness of tax systems of individual states of southern Europe in the field of income taxation of the individuals and corporations. We outline the differences using macroeconomic indicators such as GDP and the compound tax quota. The thesis is divided into four chapters, contains nine graphs and twelve tables. In the first chapter deals with the historical development of the tax systems of Croatia and Italy. We thoroughly describe the current tax structure of the countries and determine the "concept" of a compound tax quota. The second chapter specifies the main goal and partial goals of the work, and then examines the methods by which we got the final results. In the next part, we characterize the development of GDP in both countries over the period under review and compare them at the EU level using a compound tax quota. For each region, we mainly examine changes in tax policy that have an impact on macroeconomic indicators. Within the two mentioned subjects, which are the countries Croatia and Italy, we outline mainly changes in tax legislation for the period from 2009 to 2019. The final chapter deals with summarizing the basic findings and arguments that are the result of the practical part of the thesis in compliance with the set goals and work results.

Key words:

Italy, Croatia, tax quota, personal income tax, corporate income tax, GDP

Obsah

ZOZNAM SKRATIEK	10
ÚVOD	11
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ	13
1.1 HISTORICKÝ VÝVIN ZDAŇOVANIA VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH	13
1.1.1 <i>Reformy v Chorvátsku</i>	15
1.1.2 <i>Reformy v Taliansku</i>	21
1.2 DAŇOVÉ SÚSTAVY VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH – CHORVÁTSKO A TALIANSKO	24
1.2.1 <i>Zdaňovanie FO a spoločnosti v Chorvátsku</i>	24
1.2.2 <i>Zdaňovanie FO a spoločnosti v Taliansku</i>	28
1.2.3 <i>Zdaňovanie spoločnosti v Taliansku</i>	29
1.3 DAŇOVÁ KVÓTA.....	31
2 CIELE PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	35
3 VÝSLEDKY PRÁCE	37
3.1 VPLYV ZDAŇOVANIA FO A SPOLOČNOSTÍ NA HDP VO VYBRANÝCH ŠTÁTOCH	37
3.1.1 <i>..Vývoj makroekonomického ukazovateľa HDP v Chorvátsku za sledované obdobia</i>	37
3.1.2 <i>.....Vývoj makroekonomického ukazovateľa HDP v Taliansku za sledované obdobia</i>	40
3.2 ZLOŽENÁ DAŇOVÁ KVÓTA.....	43
3.2.1 <i>Komparácia zloženej daňovej kvóty Talianska a Chorvátska</i>	45
3.3 ROZDELENIE DAŇOVÝCH PRÍJMOV VEREJNÝCH ROZPOČTOV.....	49
3.4 REFORMNÉ KROKY V CHORVÁTSKU S DOPADOM NA PRÍJMY Z DANÍ	54
3.4.1 <i>Reformy v roku 2017</i>	55
3.4.2 <i>Reformy v roku 2019</i>	57
3.4.3 <i>Reformy 2020</i>	59
3.4.4 <i>Reformy 2021</i>	60
3.5 REFORMNÉ KROKY TALIANSKA S DOPADOM NA PRÍJMY Z DANÍ	63
3.5.1 <i>Nový GAAR</i>	64
3.5.2 <i>Nový daňové stimuly pre prichádzajúcich pracovníkov, podnikateľov, športové hviezdy, výskumných pracovníkov a profesorov</i>	66

3.5.3	<i>Režim „Res-non-Dom“</i>	68
3.5.4	<i>Návrh ďalšieho reformného plánu Talianka</i>	70
4	DISKUSIA	71
	ZÁVER	74
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	76

Zoznam skratiek

OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj / Organisation for economic cooperation and development

DzP FO - daň z príjmov fyzických osôb

DzP PO – daň z príjmov právnických osôb

PO – právnická osoba

FO – fyzická osoba

HDP – hrubý domáci produkt

EÚ – Európska Únia

JSFR- Juhoslovanská socialistická federatívna republika

HRK- Chorvátska kuna

DK- Daňová kvóta

Úvod

Daňový systém je dôležitým prvkom finančnej nezávislosti krajiny. Väčšina štátov je závislá od získavania finančných prostriedkov potrebných na financovanie vládnych výdavkov. Tieto finančné prostriedky sa získavajú primárne zdaňovaním občanov krajín, zatiaľ čo len málo ekonomík je schopných pokryť svoje rozpočty na základe iných druhov príjmov. Výška príjmu, ktorú môže štát vybrať, závisí od daňových ustanovení a podľa toho sa následne plánuje výška výdavkov, ktoré štát financuje. Základom každého daňového systému by preto mala byť spravodlivosť zdanenia a prerozdelenia príjmov.

Hlavným cieľom práce je poukázať na rozdielnosť a rôznorodosť daňových systémov jednotlivých štátov južnej Európy v oblasti zdaňovania príjmov fyzických osôb a spoločností. Poukážeme na položky ovplyvňujúcich základ dane a daňovú povinnosť subjektov vo vybraných štátoch. Pomocou analýzy vývoja a následného zhodnotenia zloženej daňovej kvóty v sledovaných štátoch za dlhšie časové obdobie vyjadríme celkové daňové zaťaženie krajín na medzinárodnej úrovni. Následne pomocou zozbieraných informácií poukážeme na daňové opatrenia resp. reformy ovplyvňujúce vybrané makroekonomické ukazovatele vopred určených štátov.

V prvej kapitole našej práce sme sa venovali historickému vývoju dani z príjmu fyzických osôb a spoločnosti. Práca je zameraná na analýzu dvoch základných subjektov, ktorými sú krajiny Chorvátsko a Taliansko. V minulosti bolo Chorvátsko súčasťou mnohých štátov, čo malo za príčinu, že sa jeho ústavná podoba ako aj legislatíva menili a prispôbovali danému časovému obdobiu a integračnému zoskupeniu. Taliansko z medzinárodného uhla pohľadu malo priaznivejšie podmienky ako aj možnosti rastu. Problém sa skôr nachádzal v samotnom vnútri Talianska. Krajina bola známa hlavne mnohými daňovými únikmi a amnestiami ktoré v minulosti boli mnohopočetné a nepriaznivo ovplyvňovali hospodársky vývoj štátu. Bližšie sme si priblížili samotné aktuálne zákony zdaňovania DZP FO a zdaňovania spoločnosti v oboch krajinách. Cieľom bolo poukázať na aktuálnu štruktúru daňových systémov daných krajín. V tejto časti sme determinovali pojem zložená daňová kvóta, v nadväznosti na to sme následne analyzovali jej kladné a záporné stránky.

Druhá kapitola našej práce je zameraná na samotný cieľ a metodiku výskumu danej problematiky. V tejto kapitole sme si určili hlavný cieľ a parciálne ciele podľa ktorých sme sa ďalej v našej práci uberali.

Na základe stanoveného cieľa sme sa v tretej kapitole zamerali na makroekonomické ukazovatele, ako HDP a zloženú daňovú kvótu a zároveň aj na aktuálne daňové zmeny v oboch krajinách. Stanovili sme si 10-ročné obdobie skúmania (2009-2019). V rámci oboch krajín sme nahliadli do vývoju a aktuálneho stavu makroekonomického ukazovateľa HDP a zloženej daňovej kvóty. Pomocou grafov sme poukázali na obdobie ich rastu a poklesu. V danej kapitole sme sa zamerali aj na prerozdelenie príjmu plynúcich z daní do verejných rozpočtov a jeho následnému prerozdeleniu v rámci jednotlivých štátov Chorvátska a Talianska. Táto kapitola je tiež zameraná na daňové reformy v Chorvátsko, ktoré v budúcnosti ovplyvnia HDP ako aj celkový hospodársky rast krajiny. Posledná časť je zameraná na zmeny a daňové úľavy v oblasti daní v Taliansku. Poukázali sme na viacero novoprijatých daňových úľav, ktoré boli zamerané na prilákanie zahraničného kapitálu do Talianska. Tieto zmeny boli prevažne zamerané na dobre situovaných zahraničných daňovníkov.

Kapitola „Diskusia“ je zameraná na sumarizáciu a zrekapitulovanie základných zistení a argumentov, ktoré sú výsledkom praktickej časti práce. V tejto kapitole sme taktiež zhrnuli naše názory a subjektívny pohľad, ktorý je výsledkom podrobnej analýzy praktickej časti a získaných teoretických vedomostí z prvej kapitoly. V rámci odporúčania sme zahrnuli fakt, že v súčasnosti sa obe krajiny nachádzajú uprostred pandémie a celosvetovej krízy, preto je ťažké odhadnúť, ako sa ďalej ich ekonomiky budú vyvíjať.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Najdôležitejším príjmom každého štátu sú dane. V dnešnom finančnom systéme je zaujímavé poznamenať, že neexistuje daň bez štátu, ani štát bez dane. Pojem dane ako historická kategória je podmienený hospodárskymi, politickými, sociálnymi, ale aj mnohými inými okolnosťami. Daň je forma núteného darovania, ktorú ukladá štát, pričom nie je cielená, ani nemá priame protiopatrenie. Keď hovoríme o modernom daňovom systéme, určite tým máme na mysli systém, v ktorom dominantnú fiškálnu úlohu hrá daň z príjmu, daň zo zisku DPH. Avšak výsledkom týchto nových foriem zdaňovania by mal byť hospodársky rozvoj a posilnenie štátu, ako aj významný príspevok k štedrejšiemu výberu verejných príjmov. Daň z príjmu, ktorá sa vyskytuje v čase rastúcej industrializácie, keď čoraz viac ľudí zarába príjmy, čo otvára možnosti zavedenia príjmu ako nového subjektu zdaňovania. Vzhľadom na svoju stratifikáciu a techniku výberu ide o daň, ktorá vstupuje do okruhu najkomplexnejších foriem zdaňovania a je veľkou súčasťou fiškálnej politiky.

1.1 Historicky vývin zdaňovania vo vybraných krajinách

Na financovanie rozvoja krajiny sa používajú finančné prostriedky čerpané zo štátnej pokladnice, v čom sú zahrnuté rôzne projekty, nápady a ciele, ktoré je potrebné uskutočniť. V minulosti bolo hlavným cieľom štátu rozširovanie štátneho územia. Snaha o rozšírenie svojho územia si vyžadovala ďalšie peňažné prostriedky zo štátnej pokladnice, ktorá bola naplnená peniazmi daňovníkov. V priebehu vojen sa nielen zvyšovali daňové sadzby a odvody daňových poplatníkov, ale úrady začali evidovať aj nové formy dane čím rozširovali pôvodnú daňovú sústavu. Tak vznikla daň z príjmu FO a následne aj spoločnosti.

Dane a poplatky siahajú do dávnej minulosti a pokiaľ bude existovať štát budú existovať spoločné potreby, ktoré bude potrebné uspokojiť prostredníctvom daňového systému. Daňové systémy sa storočiami menili a prechádzali cez mnohé zmeny spolu s vývojom samotnej spoločnosti.

Prvé zmienky o daniach pochádzajú už z čias Babylonu a Egypta, kde najväčšia časť štátneho príjmu pochádzala práve z výberu dani, ktoré slúžili primárne na financovanie výdavkom potrebným na vedenie vojen, na udržiavanie majetku resp. pri stavebných prácach. Dane boli v tomto období označované ako naturálie. Výber daní v

starovekom Grécku bol spočiatku nepodstatný. Dane sa vyberali sa len pri určitých príležitostiach akými boli náboženské obrady, sviatky alebo stavebné práce. Postupom času sa však počet výberu daní zvyšoval, čo prispelo k rozvinutému daňovému systému už 4. a 5. storočí pred našim letopočtom. Rimania začali verejné príjmy považovať za významné až príchodom peňazí. Vynikali najmä rôzne druhy ciel a daní. V núdzových situáciách sa do systému príjmov zahrnuli dane z príjmu FO a majetku.

Vývoj daní v stredoveku nie je ojedinelý. Je možné rozlíšiť tri vývojové obdobia daňových systémov:

1. obdobie raného stredoveku je obdobím raného feudalizmu, charakterizovaná prevládajúcou prírodnou ekonomikou;
2. obdobie rozkvetu feudalizmu s výrazným a čoraz dominantnejšou peňažnou ekonomikou, ktorej kolískou sa považuje Taliansko;
3. obdobie neskorého stredoveku je charakterizované rastúcou mocou územných vládcov, ako aj vytváraním a posilňovaním štátov v modernom zmysle.

Príjmy inkasované v kapitalizme majú čoraz väčšiu podobu súčasných daní. Miesto a úloha daní v kapitalizme úzko súvisia s tým, že počet a typ úloh kapitalistického štátu rastie, rozširujú sa jeho aktivity a funkcie, čo viedlo k potrebe zvýšenia finančných zdrojov potrebných na financovanie týchto úloh. Ciele a dopady uplatňovania jednotlivých daní, teda daňových systémov ako celku, možno sledovať najmä v období liberálneho kapitalizmu, a najmä v období intervencionizmu. V období liberálneho kapitalizmu je založené na požiadavke úplného rešpektovania *laissez faire*, ktorá vylučuje právo a možnosť štátu používať akékoľvek nástroje na ovplyvňovanie súkromnej činnosti hospodárskeho sektoru, čím narúša hospodársku štruktúru vyplývajúcu zo súkromnej iniciatívy. Navrhovatelia liberálneho kapitalizmu sú nositeľmi myšlienky takzvaných neutrálnych daní a neutrality daňového systému ako celku. Podľa koncepcie neutrálnych daní by sa úloha tohto finančného nástroja mala obmedziť výlučne na stály efekt, ktorý by sa mal dosiahnuť. V intervenčnom období kapitalizmu sa podstatou daňovej teórie a praxe stala myšlienka možnosti použitia daní na dosiahnutie oveľa väčšieho počtu a širšej škály kvalitatívne odlišných a nových cieľov. Dane tohto obdobia sa stali efektívnym prostriedkom intervencie, štruktúrovania a reštrukturalizácie hospodárskych a sociálnych vzťahov.

DzP PO je daň, ktorá je zahrnutá v daňových systémoch väčšiny moderných krajín. V polovici 19. storočia vďaka novým vynálezom zdrojov energie vznikla priemyselná

výroba a kapitálové spoločnosti. Bolo potrebné zhromaždiť prostriedky na veľké investície. Takéto veľké prostriedky potrebné na nové investície však jednotlivci nemohli poskytnúť alebo nechceli podstúpiť také veľké riziko. Niekoľko jednotlivcov bolo ochotných zhromaždiť prostriedky na nové investície, a tak rozdeliť investičné riziko. Zjednotením ich kapitálu vznikli väčšie spoločnosti, odtiaľ pochádza aj názov „kapitálová spoločnosť“.

Týmto spôsobom sa čoskoro preukázala výhoda takéhoto združenia oproti práci vo výrobných dielňach. Menovite vznikali lacnejšie produkty, realizovali sa vyššie zisky a vysoké príjmy resp. dividendy. Čoskoro sa ukázalo, že uplatnením dane z príjmu sa vytvoril problém, ktorého riešenie sa našlo pri vytváraní novej dane a to DzP PO. Kapitálové spoločnosti ako nezávislé právne subjekty môžu nezávisle uzatvárať zmluvy, byť vlastníkami a nadobudnúť majetok atď. Kapitálovú spoločnosť možno charakterizovať ako ústrednú ekonomickú inštitúciu modernej spoločnosti. S príchodom kapitálovej spoločnosti nastal problém rozpoznať finančný výsledok činnosti spoločnosti s cieľom určiť spôsob zdanenia. Zo začiatku zdanený mal byť iba zisk vyplatený akcionárom Avšak takýto prístup mohol viesť k daňovým únikom. Konkrétne, aby sa zabránilo plateniu daní akcionármi, zisk nebol akcionárom vyplatený v plnej výške, ale došlo k zvýšeniu akumulácie. Takéto správanie jednotlivcov je pochopiteľné, ale z finančného, ekonomického, sociálneho a iného hľadiska nebolo prijateľné. Investovaním výnosov do tzv. kapitálovej spoločnosti, fyzický príjem osoby automaticky vstupujú do majetku spoločnosti, takže ak by neexistovala DzP PO, neexistoval by právny základ pre jej zdanenie. Preto bola do daňovej legislatívy zavedená daňová forma ovplyvňujúca zisk spoločnosti, ktorá sa nazýva DzP PO.

Pri písaní diplomovej práce sme si zvolili dve krajiny Chorvátsko a Taliansko, ktoré v nasledujúcich podkapitolách podrobnejšie opíšeme historický vývoj vybraných krajín. Pre lepšie porozumenie sa pri Chorvátsku venujem nie len históriou vývoja daní ale aj jeho geopolitickej histórii.

1.1.1 Reformy v Chorvátsku

Chorvátsko ako samostatný štát vznikol koncom 20. storočia, dovtedy bolo súčasťou iných krajín ale aj členom federácie. Prvý zákon o priamych daniach v Kráľovstve Srbov, Chorvátov a Slovincov bol prijatý 8. februára 1928, ktorým sa zaviedla povinnosť platiť daň z pozemkov, daň z domu, daň z príjmu spoločností, obchodov a

samostatných zárobkových činností, daň z prenájmu, daň zo zisku spoločností povinných viesť verejné účty, známa ako sociálna daň a daň z príjmov zo zamestnania a povolania, tzv. daň na zamestnancov. Daňová povinnosť bola všeobecná, resp. platili ju všetky FO a dokonca všetok súkromný majetok kráľa a následníka trónu bol predmetom dane.

Počas druhej svetovej vojny bol celý svet poznamenaný krízou a neistotou, rovnako ako vo väčšine štátov tak ani v Chorvátsku žiadne veľké zmeny v oblasti daňovej legislatívy nenastali. Po skončení druhej svetovej vojny bola ustanovená inštitúcia štátu ako daňovníka a boli zrušené všetky práva na výber štátnych priamych daní, ktorými boli zaťažené všetky PO alebo FO v predchádzajúcom systéme. Daňový systém Juhoslávie prešiel vývojovými etapami. Je známe, že väčšina krajín východného bloku formovala svoje daňové systémy podľa vzoru sovietskeho systému, ale Juhoslávia po uznesení informačného úradu v roku 1948 začala samostatnú výstavbu svojho daňového systému. Systém zdedený po Juhoslovanskom kráľovstve sa uplatňoval až do prijatia Zákona o priamych daniach, ktorý platil od začiatku roku 1946 a upravoval inštitúty dane z príjmu a dane z dedičstva a daru. Bol zavedený nový daňový systém, ktorý znamenal odklonenie sa od starého (zdedeného) systému a *pozostával z dvoch subsystemov*:

- prvá sa týkala zdaňovania štátnych podnikov;
- druhá sa týkala daní občanov (daň z príjmu) a družstiev.¹

Daň z príjmu zahŕňala päť daňových formulárov;

1. daň z príjmu zamestnancov a štátnych zamestnancovu
2. poľnohospodári;
3. družstvá;
4. sociálne organizácie;
5. súkromné zamestnanie a majetok, a v roku 1948 šiesty (daň z príjmu pre remeselnícke domácnosti).²

V priebehu roku 1954 došlo k zmenám v predpisoch upravujúcich zdaňovanie príjmov roľníkov. Zdanenie bolo zavedené na základe objektívnych kritérií, resp. katastrálnych príjmov, a systém, podľa ktorého bola daňová povinnosť poľnohospodárov určená hodnotením daňových provízií, bol z používania vyradený. V roku 1959 bola zavedená daň, ktorá sa v Srbsku používa dodnes - daň z celkových príjmov občanov.

¹ JELČIĆ, Božidar – BEJAKOVIĆ, Predrag. *Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj*. 1.vyd. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umetnosti, 2012. 104 s. ISBN 978-953-154-127-5.

² JELČIĆ, Božidar – BEJAKOVIĆ, Predrag. *Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj*. 1.vyd. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umetnosti, 2012. 104 s. ISBN 978-953-154-127-5.

Podstatou tejto dane bolo, že sa dvakrát znížila ekonomická sila daňovníka. Aplikáciou proporcionálnej sadzby sa zdaňovali jednotlivé príjmy generované zo všetkých zdrojov, a ak ich súčet presahoval zákonom stanovenú sumu, dodatočné zdaňovanie sa uskutočňovalo progresívnou sadzbou, ktorá narástla až na 80 %. Na rozdiel od ústavy z roku 1963, ktorá upravuje zdroje a typy príjmu spoločensko-politických spoločenstiev určuje iba federálny zákon, Ústava JSFR³ z roku 1974 priniesla mnoho novín v regulácii daňového systému a jednou z najdôležitejších bolo umožniť nezávislým socialistickým republikám a autonómnym provinciám, s určitými obmedzeniami, predpisy upravujúce daňový systém, zdroje a druhy daní, poplatky a iné odvody.

Najväčším problémom ústavy z roku 1974 je to, že umožňoval republikám a autonómnym provinciám príliš veľkú slobodu v daňovom systéme, a preto koncom 70. a začiatkom 80. rokov existovala oprávnená obava z vytvorenia ôsmich nezávislých daňových systémov v rámci JSFR. Ústavná novela umožnila prijatie Dohody o harmonizácii daňového systému a Dohody o základoch daňovej politiky z roku 1985 novelizovaná v roku 1987, ktorá zaviazala republiky a provincie harmonizovať svoje nariadenia.

Pred nadobudnutím účinnosti Zákona o DzP FO sa pri zdaňovaní príjmov vychádzalo zo zákona o priamych daniach z roku 1990, podľa ktorého domáce a zahraničné PO a určité FO platili daň z príjmu na základe rozdielu medzi celkovými príjmami a výdavkami v jednom kalendárnom roku. *Metóda určenia tohto základu a výpočet a platenie dane z príjmu boli rovnaké pre domácich aj zahraničných daňovníkov, ale stále existoval jeden rozdiel, medzi tuzemskými PO a FO ktorý platili túto daň odvádzali vo výške 35% a zahraničné PO a FO v podstatne nižšej výške 17,5 %.*⁴

Prvý zákon o DzP FO v Chorvát nadobudol účinnosť 1. januára.1994, keď v skutočnosti daň z príjmu najskôr upravil osobitný zákon. Tento zákon stanovil sadzbu dane z príjmu vo výške 25 % a umožňoval porušovanie ochrany úrokov zo základu dane, čo bola hlavná črta tohto zákona. V tomto zmysle bol ochranný úrok pre podnikateľov akousi daňovou úľavou, pretože návratnosť vlastného imania sa nezdaňovala a počítala sa so sadzbou 5 % z investovaného kapitálu ktorá sa dala odpočítať od základu dane z príjmu. Okrem toho boli oslobodené úroky z úspor, kapitálové zisky a dividendy. Od roku 1996 sa

3 Juhoslovanská socialistická federatívna republika

4 JELČIĆ, Božidar – BEJAKOVIĆ, Predrag: *Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj*. 1.vyd. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umetnosti, 2012. 171 s. ISBN 978-953-154-127-5.

sadzba dane FO zvýšila na 35 %, aby zodpovedala hornej sadzbe dane z príjmu, a teda zabránil prechodu daňovníkov zo systému dane z príjmu FO do systému dane z príjmov PO.

Zákon o dani z príjmov z roku 2000 nadobudol účinnosť 1. januára 2001. Cieľom týchto zmien bolo ďalšie zníženie daňového zaťaženia DzP FO, pričom sa zdôrazňuje zásada spravodlivosti a rovnosti daňového systému. Vo vysvetlení návrhu na jeho prijatie bolo zdôraznené, že tento nový zákon je prijatý za účelom ďalšieho budovania moderného, transparentného a porovnateľného daňového systému ktorý sa prispôsobí novým ekonomickým podmienkam v Chorvátsku a globalizácii národných ekonomík. Nový zákon o DzP FO sa počtom článkov líšil od predchádzajúceho. *Zatiaľ čo prvý zákon o DzP FO bola upravená v 114 článkoch, v novom zákone bola táto skrátená a predstavená iba v 55 článkoch.*⁵ Zvýšenie počtu a výšky sadzieb DzP FO bolo vysvetlené a odôvodnené snahou o rovnomernejšie rozloženie daňového zaťaženia, čím došlo k prerozdeleniu príjmov resp. k zvýšeniu ich podielu na dani z príjmov do štátneho rozpočtu. *Pri zdanení príjmu FO sa použila sadzba dane 45 %. Majetkové príjmy z prenájmu a lízingu boli zdaňované sadzbou 15 %. Sadzbou 15 % sa tiež zdaňoval príjem z prenájmu bytov, izieb a postelí pre cestujúcich a turistov.*⁶ S cieľom zabezpečiť väčšiu transparentnosť daňového systému a uľahčiť prehľadnosť v daňových predpisoch boli do zákona o DzP FO prevzaté a zahrnuté rôzne oslobodenia od dane a úľavy týkajúce sa zaobchádzania s daňou z príjmu - ktoré v minulosti boli súčasťou v iných zákonov, napr. výnimky pre chorvátskych vojnových invalidov a ich rodinných príslušníkov dávky pre oblasť osobitného štátneho záujmu, výnimky a dávky pre osoby vykonávajúce umelecké a kultúrne činnosti, alebo stimuly pre zamestnanie. Nový zákon mal za úlohu upravovať a zjednodušovať ustanovenia týkajúce sa predchádzania zákona, tiež mal za úlohu znižovania vtedy rozsiahleho výskytu daňových únikov. K 1. januáru 2003 bola maximálna sadzba DzP FO 45 % plus prirážka resp. „prireze“ ku DzP FO- Napriek relatívne vysokej maximálnej sadzbe tejto dane bola však jej finančná úloha a tým finálne výsledky v porovnaní s inými členskými štátmi EÚ a niektorými ďalšími modernými krajinami relatívne skromná a nedostačujúca.

⁵ NAĐ, Tihana. *Povijest poreza na dohodak u RH.* [elektronický zdroj].2016, [cit. 2021-02-05]. Dostupné na: <http://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/>.

⁶ NAĐ, Tihana. *Povijest poreza na dohodak u RH.* [elektronický zdroj].2016, [cit. 2021-02-05]. Dostupné na: <http://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/>.

Od 1. januára 2005 platil nový zákon o DzP FO. Podstata zákona sa oproti zákona z roku 2001 významne nezmenila, cieľom však bolo opäť prijať jednoduchšiu, transparentnejšiu a zrozumiteľnejšiu úpravu. Týmto zákonom sa zaviedla povinnosť platiť osobitnú daň z kapitálových príjmov a príjmov z poistenia od 1. októbra 2009. Najdôležitejšie zmeny a doplnenia vyhlášky o DzP sa týkajú zavedenia OIB, ktorý od 1. januára 2010 nahrádza cudzincom na všetkých predpísaných tlačivách rodné číslo a systémové číslo. . V období osobitnej platby dane sa uplatňuje zmenený formulár IP, formulár ID-1 a Potvrdenie o zaplatení príjmového dokladu. Do týchto formulárov bol pridaný nový stĺpec, v ktorom sú uvedené údaje o vypočítanej a zaplatenej osobitnej dani. Je otázne, ako veľmi sa zavedenie „krízovej“ dane vyplatilo, pretože pri všetkých miliónoch, ktoré vybral štát, sa naopak zvýšil pokles spotreby, ktorý spôsobil veľké škody na ekonomike, zvyšoval nelikvidnosť a veľa domnievam sa, že krízová daň ešte viac ovplyvnila zvyšujúcu sa nezamestnanosť. Aj keď existovali všetky dôvody pre zavedenie tejto dane, opodstatnenie vyššie spomenutej kritiky sa potvrdzuje, takže vyvstáva otázka, či zavedenie krízovej dane nebolo nesprávne? Najvýznamnejšie zmeny sa okrem toho vyskytli v roku 2010, keď sa znížil počet a sadzba DzP FO, ale úľavy na poistnom, zdravotných službách a bývaní sa zrušili. Od 1. júla 2010 bola pre zamestnávateľov zavedená možnosť platiť za zamestnancov bezplatné príspevky resp. poistné na dobrovoľné dôchodkové poistenie so súhlasom zamestnanca. *Na tieto účely mohli zamestnávatelia platiť poistené bez dane až do výšky 500 HRK mesačne na zamestnanca alebo do výšky 6 000 HRK ročne.*⁷ Odborné diskusie niekedy poukazujú na to, že DzP FO v Chorvátsku nie je dostatočne progresívna resp. že nezaťažuje dostatočne bohatých, a preto neexistovali takmer žiadne významné úvahy o možnom zavedení proporčionej dane (rovnej dane).

Napriek relatívne malému podielu DzP FO na celkových daňových a rozpočtových príjmoch konsolidovaného štátneho rozpočtu je Chorvátsko bolo známe ako jedna z najviac zaťažených krajín s DzP FO v Európe . To platí najmä v prípade, keď ide o najvyššiu sadzbu dane z príjmu. V Chorvátsku je to bolo v roku 2011, 40 % a čo prevyšovalo priemernou najvyššou sadzbou dane v EÚ 37,68% a bolo iba mierne pod priemernou najvyššou sadzbou dane krajín OECD 41,58%. Je tiež zrejmé, že Chorvátsko má veľmi nízku hranicu pre uplatnenie najvyššej sadzby DzP FO. Príjmy z DzP FO v

⁷ NAĐ, Tihana. *Povijest poreza na dohodak u RH*. [elektronický zdroj].2016, [cit. 2021-02-05]. Dostupné na : <http://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/>.

Chorvátsku majú veľmi malý podiel na celkových daňových a rozpočtových príjmoch štátneho rozpočtu.

DzP PO je druhá najdôležitejšia priama daň. Bola zavedená v prvom kole daňovej reformy začiatkom 1994. Bola zmenená a doplnená dvakrát, až kým nebol nahradený novým zákonom o DzP PO ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2001. Za dve desaťročia Chorvátska ako nezávislého štátu došlo k významným zmenám v daňovom systéme, ktoré boli podmienené vonkajšími aj vnútornými faktormi. Skutočnosť, že v tom čase prebiehala transformácia a privatizácia, rýchly rast dôchodkového obyvateľstva, vysoká zadlženosť, vysoká nezamestnanosť, rozsiahle daňové úniky a prípravy na členstvo v EU. To to všetko, ako aj ďalšie dôvody, ovplyvnili vývoj daní v Chorvátsku. Zdaňovanie spoločnosti resp. PO vychádzalo zo zákona o priamych daniach z roku 1990. Podľa zákona tuzemské a zahraničné PO a určité FO platili daň z príjmu na základe rozdielu medzi celkovými príjmami a výdavkami .

DzP PO obyvatelia Chorvátska platili vo výške 35 % a zahraničné PO a FO platili DzP PO vo výške 17,5 %. Zákon o DzP PO nadobudol účinnosť 1. januára 1994.⁸ Po prvýkrát v nezávislom Chorvátsku bola teda regulovaná otázka zdaňovania ekonomických subjektov. Primárne sa týkala všetkých foriem spoločností buď domácich , alebo zahraničných podnikateľov. Zdanenie príjmu v Chorvátskej republike sa od zavedenia takzvaného inštitútu do súčasného systému líšila od zdanenia v moderných krajinách. zaist'ovací úrok. Ochranný úrok je teda odpočítateľnou položkou v procese zisťovania základu DzP PO. Pokiaľ daňové zaťaženie 25 % sadzby dane z príjmu bolo výrazne nižšie ako v iných krajinách. Vláda Chorvátskej republiky mohla navyše osobitným dekrétom znížiť sadzbu dane pre daňovníkov alebo ich úplne zbaviť daňových povinností. Nasledujúci zákon bol doplnený koncom 1996 roku, a nadobudol účinnosť v 1. januára 1997. Najvýznamnejšou zmenou je zvýšenie sadzby dane z 25 % na 35 % a zvýšenie reálnej ochrannej úrokovej sadzby z 3 % na 5 %. V uvedenom roku bola sadzba DzP PO výrazne vyššia aj susedných krajinách, napr. na to bolo Slovensku 40 %, a v Rumunsku 38%.

Nový zákon o DzP PO ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2001, priniesol nové ustanovenia a riešenia. Hovoríme o novom prístupe k DzP PO. Sadzba DzP PO sa

⁸ NAĐ, Tihana. *Povijest poreza na dohodak u RH*. [elektronický zdroj].2016, [cit. 2021-02-05]. Dostupné na : <http://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/>.

významne znížila z 35 % na 25 %, zrušila sa ochranná úroková sadzba a zaviedli sa nové oslobodenia od dane, úľavy a stimuly. Došlo tiež k zmene pri určovaní základu dane.

Zaviedlo sa niekoľko úľav čím sa významne znížili záväzky tých daňovníkov, ktorí vykonávajú hospodársku činnosť v oblasti osobitných regiónov, ako je mesto Vukovar. V porovnaní s príjmami z DzP PO v roku 1999 predstavovali 2,4% HDP a 5,4% celkových daňových príjmov a v roku 2001 to bolo 1,7% HDP, respektíve 4,2%. Z toho možno vyvodit' záver, že zrušenie ochrannej úrokovej sadzby, ako aj uplatnenie rôznych daňových výnimiek na úľavy a stimuly v roku 2001 nepriniesli očakávané výsledky. To znamená, že v tých rokoch nemala DzP PO významný vplyv na rozhodnutie investorov investovať do ekonomiky. Dá sa povedať, že dane sú iba jedným z faktorov, nie však rozhodujúcim pri výbere krajiny, do ktorej sa oplatí investovať.

1.1.2 Reformy v Taliansku

S históriou zdaňovania Talianska sú spojené primárne mnohé reformy, ktoré boli uvedené nie len kvôli udalostiam, akými sú vojny alebo zmena režimu ale hlavne súviseli s daňovými únikmi. Uvedenie daňových únikov v Taliansku do historickej perspektívy je ťažké. Komplexné termíny týkajúce sa daňových únikov existujú iba od 80. rokov a historiografia o daniach v Taliansku je slabá. Daňové úniky boli vysoké počas liberálneho obdobia (1871–1922) a počas fašizmu (1922–1943). To môžeme odvodiť z frekvencie daňových protestov v celom Taliansku. *Miera vyhýbania sa daňovým povinnostiam poklesla na začiatku prvej republiky (1945 - 1992), začala sa však zvyšovať v 70. rokoch a vrchol dosiahla v 80. rokoch. 9 Pokým sa sadzby znížili v 90. rokoch, ale začiatkom 2000 sa opäť zvýšili. 10 V percentuálnom vyjadrení to znamená, že počas 70. rokov sa daňovým únikom vyhýbalo 15 až 20 % Talianov, zatiaľ čo v 80. rokoch sa vyšplhalo na 26 %. V 90. rokoch daňové úniky opäť klesli a pohybovali sa medzi 15 % až 20 %.*¹¹ Pracovníci zamestnaní vo výrobe sa vyhýbajú veľmi málo, zatiaľ čo najvyššiu mieru únikov možno nájsť u samostatne zárobkovo činných osôb. Tiež môžeme pozorovať malé úniky v stavebníctve a priemysle. *Závažnosť daňových únikov je zrejmá, keď vezmeme do úvahy, že*

⁹ MANESTRA, Stefano. *A Short History of Tax Compliance in Italy*. [elektronický zdroj].2010, [cit. 2020-12-04]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1825982.

¹⁰ MANESTRA, Stefano. *A Short History of Tax Compliance in Italy*. [elektronický zdroj].2010, [cit. 2020-12-04]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1825982.

¹¹ MANESTRA, Stefano. *A Short History of Tax Compliance in Italy*. [elektronický zdroj].2010, [cit. 2020-12-04]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1825982.

*taliansky štát ročne vyzbiera iba celkovo 350 miliárd EUR, zatiaľ čo únikom stratí 250 miliárd EUR.*¹²

Po prvej svetovej vojne muselo nasledovať finančné obnovenie, ktoré viedol minister financií Stefana de 'Stefaniho v rokoch 1922 až 1925. Daná reforma predstavovala prvú z troch fáz, v ktorých bola formulovaná daňová politika Talianska a jeho vtedajšieho režimu. Bola liberálne zameraná na použitie produktivity z daní a úľavy mali umožniť oživenie hospodárstva. Zameraná bola na dva aspekty: reforma verejnej správy a reštrukturalizácia daňového systému. Iniciatívy pôsobili, že reagujú na problémy identifikované v predchádzajúcich desaťročiach, ale z perspektívy to boli operácie, ktoré nevyriešili problémy s dodržiavaním predpisov a daňovými únikmi. Konečným výsledkom „štrukturálneho“ riešenia bolo, že historické „administratívne“ nedostatky daňového systému zostali a prešli k novým daniam. Teda to bolo pre doplnkovú daň, zostavenú ako súčet zdaniteľných súm skutočných daní z príjmu. Zníženie priamych odvodov bolo udalosťou, ktorá sa zopakovala v 20. rokoch 20. storočia: sadzby daní sa znížili trikrát, aj keď to malo hlavne zmierniť recesívne účinky fašistickej hospodárskej politiky.

Postupom 30. rokov sa klíma opäť menila. Existovali tri hlavné smery: racionalizácia, spolupráca, pozemková kniha. Kontingent štúdia mala umožniť zjednotiť Thaonove iniciatívy: matričný úrad a bydlisko mali poznať skutočný zdaniteľný základ ako aj jednotlivých daňovníkov a kategórií, do ktorých príjem pripisujeme. Teda „daňovej kvóty“; daňový koordinačný úrad mali spolupracovať pri príprave kontingentu štúdie. Inšpektoráty rezortov, ktoré by porovnali tieto dva parametre, by boli schopné riadiť činnosť miestnych úradov a týmto by mali byť schopný zabrániť súdnym sporom. Thaonova reforma zostala z veľkej časti na papieri, a to v dôsledku historických udalostí, určitých unáhlených ambícií a objektívnych materiálnych nedostatkov administratívy.

Po druhej svetovej vojne Taliansko formovalo novú ústavu a bola citeľná hlboká nedôvera k vláde, vďaka ktorej bol výber daní pre administratívu náročnou úlohou. Aj keď v 60 a 70 rokoch minulého storočia možno v Taliansku charakterizovať bezprecedentný hospodársky rast, jeho veľkú časť podporoval klientelizmus a korupcia, ktoré v mnohých ohľadoch prispeli k daňovým únikom. Mnohé z významných daňových reforiem uskutočňovaných v roku 1972 na podporu moderného štátu, podkopali preťažený súdny systém, po ktorom nasledovalo spoliehanie sa na daňové amnestie.

¹² MANESTRA, Stefano. *A Short History of Tax Compliance in Italy*. [elektronický zdroj].2010, [cit. 2020-12-04]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1825982.

Z hľadiska súladu zdôrazňuje reforma z rokov 1972/73 tri aspekty: znižovanie fenoménu subvencií; drastické štrukturálne a formálne očistenie prinieslo počet existujúcich daní a pravidiel, ktoré ich upravovali. Zovšeobecnenie účtovných povinností a tiež spojené so zavedením výrazne „dokumentárnej“ dane, ako je DPH. Tento posledný bod nadväzoval na cieľ, ktorý sa vždy sledoval, a to stanovenie skutočnej výšky dane na základe analytických kritérií. To malo za následok nielen upustenie od dohody, ale tiež a predovšetkým implicitné potvrdenie, že pri úradnom posúdení dôkazné bremeno spočívalo predovšetkým na správe.

Štvrtým aspektom mala byť reforma finančnej správy, ktorá bola predpokladom pre opätovne uskutočnenie reformy. Avšak z pôvodného plánu reformy finančnej správy sa uskutočnilo len preriedenie predmestských úradov v období bezprostredne nasledujúcom po nadobudnutí účinnosti reformy.

Napokon sa daňové reformy z 90. rokov pokúsili zamerať na veľký taliansky sektor malých a samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré predstavujú jeden z najväčších hybných mechanizmov daňového úniku. Tieto reformy však oslabili daný sektor, a následne sa oslabila schopnosť vlády vyberať dane.

Základné obavy z toho, že vláda naruší osobnú slobodu a práva, sťažujú výber daní. To viedlo k niekoľkým daňovým reformám, z ktorých väčšina mala veľmi malý vplyv na prostredie dodržiavania predpisov. *Mnohé z dotieravejších politik, ktoré by viedli k zvýšeniu kontroly, boli navyše považované za protiústavné. Administratíva sa tak cítila spútaná určitými inštitucionálnymi usporiadaniami, čo z ich jedinej možnosti prinieslo množstvo amnestických programov.*¹³

Amnestické programy iba prehĺbili prostredie s nízkou úrovňou súladu, čím sa čoraz viac sťažovalo presadzovanie existujúcich daňových zákonov. *Vláda, ktorá si uvedomila, že hlavným zdrojom únikov boli odvetvia samostatne zárobkovo činných osôb a malých podnikov, uskutočnila koncom 90. rokov sériu reforiem s názvom Studi dei Settore. Kvôli politickej sile tohto obzvlášť veľkého odvetvia hospodárstva však reforma priniesla výhody daňovým poplatníkom namiesto správy.*¹⁴ Ako sme už vyššie spomínali tato

¹³ STEINMO, Sven. *The Leap of Faith: The Fiscal Foundations of Successful Government in Europe and America*. [elektronický zdroj]. 2018. [cit.2021-01-06]. Dostupné na: <https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/oso/9780198796817.001.0001/oso-9780198796817-chapter-5>.

¹⁴ STEINMO, Sven. *The Leap of Faith: The Fiscal Foundations of Successful Government in Europe and America*. [elektronický zdroj].2018, [cit. 2021-01-06]. Dostupné na:

reforma zmenšila výber daní z príjmu. Odvtedy sa administratíva pokúsila vyriešiť niektoré zo základných problémov daňového systému prostredníctvom vopred vyplnených daňových priznaní a tlaku na mimosúdne urovnanie daňových sporov. Čísla naznačujú, že príjmy z týchto opatrení sa zvýšili.

1.2 Daňové systémy vo vybraných krajinách – Chorvátsko a Taliansko

Dôležitou úlohou daňových zákonov je formulovať určité zásady, ktoré by sa mali pri zdaňovaní dodržiavať na základe stanovených kritérií a opatrení. Na základe týchto zásad sa vytvárajú daňové systémy ktorý obsah neskôr ľudia transformujú do praxe. Preto sa v tejto kapitole budeme venovať konkrétnym zásadám zdaňovania FO a spoločnosti vo vybraných dvoch krajinách.

1.2.1 Zdaňovanie FO a spoločnosti v Chorvátsku

Dane v Chorvátskej republike možno rozdeliť podľa rôznych ukazovateľov: dane z príjmu (daň z príjmu, daň zo zisku, poplatky za organizovanie hazardných hier, daň z tonáže, daň z príjmu, daň z príjmov PO, daň za používanie verejných priestranstiev); zdaňovanie spotreby (daň z pridanej hodnoty, spotrebné dane, spotrebná daň); zdaňovanie nehnuteľností (daň z dovolenkových domov, daň z dedičstva a darovania, daň z prevodu nehnuteľností, daň z cestných motorových vozidiel, daň z lodí, daň zo zisku, z hazardných hier).¹⁵

Okrem vyššie uvedeného rozdelenia možno daňový systém predstaviť na základe priradenia daňových príjmov k štátnym daniam (daň zo zisku, daň z tonáže lode, DPH, spotrebné dane a špeciálne dane, daň z výhier z hazardných hier a poplatky za organizovanie hazardných hier), krajské dane¹⁶ (daň z dedičstva a daru, daň z cestných motorových vozidiel, daň z lodí, daň zo hracích automatov). Mestské alebo obecné dane (prirážka k dani z príjmu, spotrebnej dani, dani z dovolenkových domov, dani z príjmov

<https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/oso/9780198796817.001.0001/oso-9780198796817-chapter-5>.

¹⁵ BOGOVAC, Jasna.: *POREZNI SUSTAV RH*. [elektronický zdroj].2014. [cit. 2021-01-06]. Dostupné na: https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf

¹⁶ V Chorvátskej republike používame názov „župa“ pre kraj

právnických osôb, dani z používania verejných priestranstiev) a spoločné dane (daň z príjmu a daň z prevodu a prechodu nehnuteľností).¹⁷

Keď hovoríme o priamych daniach **daňovníkom ide o:**

1. FO, ktorá dosahuje príjem,
2. Dedič všetkých daňových povinností vyplývajúcich z príjmu poručiteľa až do jeho smrti. Dedič je súčasne daňovníkom príjmu, ktorý mu plyní zo zdedených zdrojov príjmu.

Zdroj príjmu FO môžeme rozdeliť nasledovne:

1. príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti (platy a dôchodky),
2. príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti,
3. príjem z majetku a majetkových práv,
4. príjem z kapitálu,
5. iný príjem.¹⁸

Základ dane pri rezidentovi a nerezydentovi sú celkové sumy získane z príjmov znížené o existujúce oslobodenia. V *tabuľke č. 1* sú uvedené sadzby dane uplatňované pri zdaňovaní príjmu FO.

Tabuľka č. 1: Výška sadzby pre FO v Chorvátsku

Mesačný príjem	Ročný príjem	Sadzba (%)
Do 30 000 HRK	Do 360 000,00 HRK	24 %
Nad 30 000 HRK	Nad 360 000,00 HRK	36 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP FO pre 2020.

Pri zdaňovaní FO sa uplatňuje určité výnimky resp. oslobodenia. Oslobodenia pre chorvátskych vojnových invalidov z vojny za vlasť a rodinných príslušníkov zosnulého, zadržaného alebo nezvestného chorvátskeho veterána z vojny za vlasť. Od dane sú oslobodení resp. majú výnimku aj pracovníci, ktorých status počas chorvátskej vojny o vlasť bol stanovený osobitným predpisom, neplatia daň z príjmu z nevykonávania samostatnej zárobkovej činnosti v pomere k stupňu zisteného zdravotného postihnutia, napr. ak je stupeň zdravotného postihnutia 80 %, platí sa 20 % z vypočítanej dane.

¹⁷OTT, Katarina. *Javne financije u Republici Hrvatskoj*. [elektronický zdroj]. 2007, [cit. 2021-01-15]. Dostupné na: <http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/rosenic.pdf>.

¹⁸ Zakon o porezu na dohodak. [elektronický zdroj]. 2020, [cit. 2020-11-15]. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

Príjmy na základe samostatnej zárobkovej činnosti sa nepovažujú za sumy vyplácané Chorváckym inštitútom dôchodkového poistenia ako kompenzácia plátov chorváckych vojnových z vojny a podľa osobitného zákona odo dňa získania práva na odbornú rehabilitáciu, počas odbornej rehabilitácie a od ukončenej odbornej rehabilitácie do pracovný pomer, najviac na 12 mesiacov odo dňa skončenia pracovnej rehabilitácie.

Ku zdaňovaniu FO nevyhnutne patri aj špecifická prirážka známa pod názvom „*prirez*“. Prirážka (*prirez*) je dodatočná daň zaplatená popri dani z príjmu a slúži na financovanie miestnych samospráv. Jej základom je daň z príjmu a na základe *Zákona o financovaní územných samosprávnych celkov* určuje výšku príplatku miestna samospráva. Obce a mestá môžu zaviesť prirážku (*prirez*) za príjem vo výške:

1. obec do výšky 10 %,
2. mesto s menej ako 30 000 obyvateľmi s mierou až 12 %,
3. mesto s viac ako 30 000 obyvateľmi až do 15 %,
4. Mesto Záhreb so sadzbou až do 30 %.¹⁹

Pri zdaňovaní FO sa stretávame tiež s znížením daňovej povinnosti pri ročnom daňovom výpočte. Vypočítaná daň z príjmu zo samostatnej zárobkovej činnosti sa znižuje o 50 % pre daňovníkov, ktorí majú bydlisko a pobyt v oblasti miestnych samosprávnych celkov zaradených do I. skupiny podľa stupňa rozvoja ktoré bolo určené a vedené osobitným predpisom o regionálnom rozvoji Chorvátskej republiky. Ako čo je v meste Vukovar určených podľa predpisu o rekonštrukcii a rozvoji mesta Vukovar. Existuje tiež zníženie až 100 % pre mladých ľudí do 25 rokov a 50 % pre mladých ľudí od 26 do 30 rokov s platom do výšky 360 000,00 HRK ročne. Prírastok na dani z príjmu je príjmom miestnej samosprávy, v ktorej má daňovník bydlisko alebo trvalí pobyt.

Príjmy dosiahnuté na základe iných príjmov do výšky päťnásobku sumy základu pre osobný odpočet sa však zdaňujú iba ročnou sadzbou 24 %.²⁰ Za konečný príjem sa považuje príjem, ktorého zdrojom sú príjmy z majetku a vlastníckych práv, kapitálu a poistenia, a v závislosti od zdroja sa zdaňuje jednotnými sadzbami dane vo výške 12 %, 24 % a 36 % a daňovníci na základe týchto príjmov nemajú možnosť využiť osobný odpočet alebo podať ročné daňové priznanie.²¹ Za konečný príjem sa považuje aj príjem na základe

¹⁹ Zakon o porezu na dohodak. [elektronický zdroj]. 2020, [cit. 2020-11-15]. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

²⁰ Zakon o porezu na dohodak. [elektronický zdroj]. 2020, [cit. 2020-11-15] Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

vrátenia príspevkov a príjem dosiahnutý na základe rozdielu medzi hodnotou majetku a výškou získaných finančných prostriedkov a na základe týchto príjmov sa platí daň vo výške 36 %.

Obchodné spoločnosti sú zdaňované daňou z príjmu spoločnosti, ktorú je spoločnosť povinná platiť každý rok z prevádzkového zisku upraveného o oslobodenie od dane, a daňou z príjmu a prirážkou (prirez), ktorú je spoločnosť povinná zraziť z výplaty ziskov vlastníkom. Od roku 2020 všetky spoločnosti majú povinne podávať daňové priznanie elektronicky.

Tabuľka č. 2: Výška pre sadzby dane spoločnosti v Chorvátsku

Sadzba dane	Daňové pásmo
10 %	Ak sa v zdaňovacom období dosiahli príjmy do 7 500 000,00 HRK
18 %	Ak príjmy dosiahnuté v zdaňovacom období sú rovné alebo väčšie ako 7 500 000,01 HRK

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP PO pre 2020.

Ako aj ostatných ekonomicky rozvinutých krajina sa aj v Chorvátsku vláda snaží stimulovať investorov, a to pomocou rôznych daňových prázdnin, uľav, ako aj vytváraním voľných ekonomických zón. Netreba zabudnúť, že Chorvátsko je najmladší člen EU a harmonizáciou daňového systému a spoluprácou s EU vytvorila priaznivé prostredie pre prilákanie investorov.

Daňovníci z DzP PO ktorí vykonávajú činnosť poľnohospodárstva a rybárstva v meste Vukovar a zamestnávajú na dobu neurčitú viac ako 5 zamestnancov, kde má viac ako 50% zamestnancov trvalý a prechodný pobyt v meste Vukovar alebo v okrese sú oslobodené od platenia DzP PO až do dňa pristúpenia Chorvátskej republiky k EU.

Daňovníci ktorý podliehajú DzP PO a vykonávajú činnosť okrem poľnohospodárstva a rybárstva v meste Vukovar, a zamestnávajú na dobu neurčitú viac ako 5 zamestnancov, pričom ak viac ako 50% zamestnancov má bydlisko alebo pobyt v meste Vukovar alebo v danom okrese, platí daň z príjmu nasledovne:

Tabuľka č. 3: Daňová povinnosť vo Vukovare

²¹ Zakon o porezu na dohodak. [elektronický zdroj]. 2020, [cit. 2020-11-15]. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

Obdobie	Sadzba DzP PO
2008 – 2010	DzP PO sa neplatí
2011 – 2013	25% z predpísanej sadzby dane
2014 – 2016	75% predpísanej sadzby dane

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP FO pre 2020.

V roku 2017 sa táto výnimka zrušila a daňovníci resp. PO platia DzP PO vo výške predpísanej platnej sadzby dane. Výška daňovej úľavy spolu s ďalšou poskytnutou pomocou v malom rozsahu na jeden podnik (s výnimkou podnikov pôsobiacich v poľnohospodárstve, rybárstve a cestnej doprave) v období troch fiškálnych rokov môže dosiahnuť najviac 200 000 EUR alebo pre podniky v cestnej doprave do maximálnej výšky 100 000 00 EUR.

1.2.2 Zdaňovanie FO a spoločnosti v Taliansku

Talianska daň z príjmu FO sa nazýva *impostasul redditodelle persone fisiche* alebo skrátene **IRPEF**. Daňové sadzby sú progresívne a pohybujú sa od 23 % do 43 %. Pokým dodatočné dane sú splatné na regionálnej 0,9 % až 1,4 % a miestnej 0,1 % až 0,8 % úrovni.

V Taliansku podliehajú FO týmto daniam z príjmu:

1. *Národná daň z príjmu.*
2. *Regionálna daň z príjmu.*
3. *Obecná daň z príjmu.*²²

²² PWC. Individual - Taxes on personal income. [elektronický zdroj].2020, [cit. 2020-11-08]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/italy/individual/taxes-on-personal-income>.

Tabuľka č. 4: Výška sadzby dane pri stanovených podmienkach v Taliansku

Podmienky:	Sadzba dane
Do 15 000	23 %
Od 15 001 do 28 000	27 %
Od 28 001 do 55 000	38 %
Od 55 001 do 75 000	41 %
Od 75 001	43 %

Zdroj: vlastne spracovanie podľa PWC, 2020

Ďalšie dva rozdelenia dane sú na regionálna daň z príjmu a obecná daň z príjmu. Regionálna daň z príjmu závisí od regiónu resp. bydliska a pohybuje sa od 1,23 % do 3,33 %. Daň z príjmu obce závisí od obce pobytu. Sadzba dane z príjmu obcí sa pohybuje od 0 % do 0,8 %. Pričom obce môžu zaviesť progresívne daňové sadzby platné pre národný príjmový pás.

1.2.3 Zdaňovanie spoločnosti v Taliansku

Na Talianske PO sa vzťahuje daň z príjmu PO známa ako *Imposta sul reddito sulle società* alebo známa pod skratkou IRES a regionálna daň z produkcie známa ako *Imposta regionale sulle attività produttive* resp. IRAP.

Tabuľka 5: Štandardné sadzby pre IRES a IRAP v regiónoch Talianska

DzP PO	Sadzba dane
IRES	24 %
IRAP	3,9 %

Zdroj: Vlastne spracovanie podľa PWC,2020

Do roku 2016 bola miera IRES 27,5 % o 3,5 % ako je v súčasnosti. Pre určité subjekty napr. banky a finančné subjekty, poisťovacie spoločnosti, subjekty so stanoveným vládny výlučným právom na poskytovanie služieb sa uplatňovala odlišná sadzba resp.

IRAP. Čo viedlo k tomu ,že regióny mali právomoc mierne zvýšiť ,alebo znížiť sadzbu IRAP.

Všeobecné pravidlá ktorým podliehajú IRES a IRAP znejú nasledovne. Zdaniteľný základ IRES sa určuje podľa celosvetovej zásady zdaňovania, ktorá uvádza, že bez ohľadu na miesto, alebo jurisdikciu, kde sa príjem dosahuje a v akom rozsahu berie sa ako príjem, ktorý podľa platnej legislatív ma byť zdaňovaný v Taliansku. Hovoríme o príjme, ktorý môžeme legálne pripísať talianskemu rezidentovi. IRES sa účtuje z celkového čistého príjmu vykázaného v účtovnej závierke spoločnosti upraveného podľa konkrétnych daňových pravidiel. Spoločnosti, ktoré sú nerezidentmi zdaňujú iba príjem dosiahnutý na území Talianska.

IRAP sa vyberá na regionálnom základe a regiónom sa umožňuje zvýšiť alebo znížiť štandardnú sadzbu IRAP až na 0,92 %. Spoločnosti so svojimi zariadeniami na podnikanie v rôznych regiónoch musia prideliť svoj celkový zdaniteľný základ rôznym regiónom na základe nákladov na zamestnancov nachádzajúcich sa na rôznych miestach. Podnikateľské zariadenie spoločnosti sa stane relevantnými pre výpočet IRAP, ak bolo zriadené dlhšie ako tri mesiace.

Talianske spoločnosti so stálymi prevádzkarňami v zahraničí, ako aj prepravné spoločnosti, ktoré spĺňajú podmienky pre daň z tonáže, nepodliehajú IRAP z príjmu dosiahnutého prostredníctvom týchto stálych prevádzkarní. *Odpočet mzdových nákladov na účely IRAP závisí od typu zmluvy o prenájme. Najmä:*

1. *Plný odpočet nákladov spojených so zamestnancami prijatými na dobu neurčitú.*
2. *Odpočet obmedzený na príspevky na povinné úrazové poistenie (t. J. Istituto Nazionale Infortuni sul Lavoro alebo INAIL) pre dočasných zamestnancov.²³*

Existujú rôzne metódy výpočtu základu dane IRAP a to v závislosti od povahy podnikania, ktorú vykonáva daňovník. Rezervy na záväzky a riziká, ako aj na mimoriadne položky nie je možné zohľadniť pri určovaní základu dane IRAP. V prípade obchodných a výrobných spoločností predstavuje daňový základ IRAP vo svojich finančných výkazoch hrubú maržu spoločnosti. Okrem vyššie uvedených neodpočítateľných položiek sú na účely daňového

²³ PWC. *Corporate - Taxes on corporate income*. [elektronický zdroj].2020, [cit. 2020-11-09]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/italy/corporate/taxes-on-corporate-income>.

základu IRAP vylúčené úrokové výnosy a náklady a rezervy na nedobytné pohľadávky. Pre finančné inštitúcie iné ako banky platia špeciálne pravidlá. Čo sa týka bank základ dane IRAP ma 4 definovane podmienky:

1. *Sprostredkovateľská marža znížená o 50% dividend*
2. *90% nákladov na amortizáciu dlhodobého hmotného a nehmotného majetku.*
3. *90% ostatných administratívnych výdavkov.*

Čistá hodnota úprav a prehodnotení zlých dlhov.²⁴

1.3 Daňová kvóta

Medzi HDP a daňovými príjmami existuje silný vzťah. Pri výpočte HDP-a vládne výdavky sú jej dôležitou súčasťou. Aby sme mohli realizovať vládne ciele najskôr musíme zhromaždiť dostatok príjmov ktorými dane výdavky budú financované. Aby bolo možné splniť cieľ stanovený vládou, musíme najskôr zhromaždiť dostatok príjmov. Pričom hlavnú časť vládneho výberu príjmov tvoria daňové príjmy.

V krajinách OECD sa podiel celkových daní zvýšil z 10 % HDP v roku 1900 na 36 % HDP v roku 2003, tj v období jedného storočia sa podiel daní zvýšil takmer štvornásobne. Myšlienka sociálneho štátu, ktorá prevládala v 60. rokoch, sociálny záväzok k získaniu pomerne veľkého množstva verejných statkov od štátu a starnutie obyvateľstva viedli v uvedenom období k výraznému zvýšeniu daňového zaťaženia vo vyspelých krajinách

V tejto kapitole si vysvetlíme samotný pojem daňová kvóta, vymedzíme jej jednotlivé druhy, štruktúru a postup výpočtu zloženej daňovej kvóty. Daňová kvóta je spolu s HDP makroekonomicky ukazovateľ, ktorý sa používa pre porovnávanie ekonomík jednotlivých štátov. Tento ukazovateľ je vyjadrený ako pomer celkových daňových príjmov k HDP. Pričom za daňové príjmy možno považovať okrem daní aj iné príjmy daňového charakteru, ktorými sú poplatky, platby na sociálne poistenie, clá, alebo platby na verejné zdravotné poistenie. Výsledkom výpočtu daňovej kvóty je miera daňového zaťaženia v percentách, ktorá vyjadruje podiel HDP, ktorý sa neskôr prerozdeľuje pomocou verejných rozpočtov. Samotná hodnota daňovej kvóty je sledovaná mnohými

²⁴ PWC. *Corporate - Taxes on corporate income*. [elektronický zdroj].2020, [cit. 2020-11-09]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/italy/corporate/taxes-on-corporate-income>.

medzinárodne uznávanými inštitúciami, ktorými sú napr. Eurostat alebo OECD, pričom problém niekedy nastáva v tom, že každá organizácia používa inú metódu na výpočet tohto ukazovateľa, preto sa výsledky niekedy môžu numericky líšiť.

Podľa metodiky výpočtu možno uviesť tri druhy daňové kvóty:

- jednoduchá,
- zložená,
- konsolidovaná.

V našej práci sa budeme venovať zloženej daňovej kvóte. V prvom rade si vysvetlíme postup výpočtu a následne si roznalyzujeme pozitíva a negatíva samotnej implementácie daňovej kvóty. Prostredníctvom grafov a údajov získaných z Eurostatu porovnáme daňové kvóty Chorvátska a Talianska v súvislosti s ich vývojom.

Výpočet zloženej daňovej kvóty

Zložená daňová kvóta má pre medzinárodne porovnanie širší význam, pretože v čitateli sú okrem daní obsiahnuté aj clá, poplatky a sociálne poistné.

Daňová kvóta 1 je vyjadrená ako podiel vybraných daní na vytvorenom HDP za príslušné zdaňovacie obdobie. Vzorec je nasledovný:

$$DK1 = \frac{D}{HDP}$$

Daňová kvóta 2 predstavuje podiel odvodov do poistného fondu na HDP. Vzorec je nasledovný:

$$DK2 = \frac{F}{HDP}$$

DK1 a DK2 spolu predstavujú zloženú daňovú kvótu resp. súhrnnú daňovú kvótu vyjadrujúcu daňové a odvodové zaťaženie subjektov.

Zložená resp. súhrnná daňová kvóta = DK1 +DK2. ²⁵

Najlepším spôsobom, ako merať daňové zaťaženie národného hospodárstva, je použitie ukazovateľa daňovej kvóty, ktorým je pomer daňových a odvodových výnosov k HDP. Práve touto daňovou kvótou sa budeme ďalej zaoberať. Tento bezrozmerný ukazovateľ je časovo a priestorovo porovnateľný a nie je ovplyvnený infláciou (pričom ho nie je potrebné spresňovať). Pokiaľ ide o samotnú porovnateľnosť a možné numerické odchýlky medzinárodné organizácie akými sú MMF a OECD majú vytvorenú podrobnú

²⁵SCHULTZOVÁ, Anna a kol. Daňovníctvo: daňová teória a politika I.. 3.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 25-27 s. ISBN 978-80-7478-867-3.

metodiky, ktorá bola prijatá na porovnanie daňových kvót v mnohých krajinách. Eurostat má tiež svoju metodicu, ktorá je veľmi podobná metodike OECD, a vypočítané daňové kvóty sa líšia niekedy v desiatkach percentuálnych bodov. Daňovou kvótou sa rozumie daňový pomer k HDP v určitom období pričom zvyčajne tým obdobím je kalendárny rok.

Napriek existencii medzinárodne uplatňovaných metodík výpočtu daňových kvót existujú určité faktory, ktoré môžu spôsobiť odchýlky a rozdiely vo finálnom výpočte daňových kvót medzi krajinami. Nezrovnalosti vo vykázaných daňových kvótach sú niekedy zanedbateľné, ale v niektorých prípadoch sú pravdepodobne veľmi významné. Je možné očakávať, že za určitých okolností môžu nezrovnalosti v daňových kvótach byť spôsobené metodickými nepresnosťami a predstavovať rozdiel v zanedbateľných percentuálnych bodoch, alebo môže nastať situácia, kedy rozdiel bude v desiatkach percentuálnych bodov.

Príčiny nedokonalkej medzinárodnej porovnateľnosti daňovej kvóty v niektorých krajinách môžeme hľadať v daniach platené vládou vláde. Inými slovami, dane platené medzi rôznych vládnych úrovniach, ako je miestna daň z nehnuteľností platená ústrednou vládou alebo platba na úrovni vlády na rovnakú vládnu úroveň, ako je DPH zahrnutá do vládnych nákupov. Podľa štatistík OECD napr. platby nie sú vylúčené, ale pokiaľ je to možné, sú vymenované. Spravidla sa to robí v prípade príspevkov na sociálne zabezpečenie platených vládnyimi úradníkmi, ale nie v prípade spotrebných daní.

Ďalším problémom v medzinárodnom porovnaní môže predstavovať tieňová ekonomika. Z tieňovej ekonomiky sa neplatia žiadne dane, ani jej hodnota sa neodráža v odhade HDP. HDP vykázaný krajinami s vysokým podielom netrhového hospodárstva resp. s prvkami nelegálnej ekonomiky, ako čo sú daňové úniky nezobrazujú reálnu daňovú kvótu, čo znamená, že tieto krajiny hlásia vyššiu daňovú kvótu ako zodpovedajúcu skutočnému daňovému zaťaženiu ekonomiky.

HDP sa vykazuje na princípe časového rozlíšenia podľa metodiky ESA10, resp. položky sa zaznamenávajú na princípe časového rozlíšenia a časového rozlíšenia, kde je každá položka alokovaná na kalendárny rok, s ktorým časovo a predmetovo súvisí (princíp známy z podvojného účtovníctva), a nie do roku, v ktorom časovo rozlíšené príjmy / výdavky vznikli. Naopak, daňové príjmy je možné stanoviť aj na hotovostnej báze. Pri hotovostnom prístupe sa daňové príjmy určujú podľa sumy, ktorá sa zaúčtuje na vládnych účtoch v príslušnom roku, a táto evidencia nezávisí priamo od času, keď účtovnej jednotke vznikla povinnosť zaplatiť daň. Aplikácia princípu hotovosti na určenie daňových príjmov

vlády je ľahšia ako aplikácia princípu časového rozlíšenia, ale nie je v súlade s určením HDP-u podľa ktorého sa dane merajú. OECD, MMF a Eurostat používajú aktuálnu metodiku. Táto zásada vyžaduje dobrú metódu odhadu daňových výnosov, pretože niektoré dane sa často platia až po mnohých rokoch od okamihu, keď daňovému poplatníkovi vznikla platobná povinnosť, a iné sa neplatia

Niektorý odborníci si kladú otázku, či by vzorec daňových kvót mal obsahovať HDP alebo HNP. V mnohých krajinách je rozdiel zanedbateľný, v niektorých je však značný. Tento rozdiel je viditeľný hlavne v mnohých silných ekonomikách ktoré expandujú za hranicami svojho štátu a aj keď existuje medzinárodná metodika merania ukazovateľov, je zrejmé, že existujú určité nedokonalosti spôsobené rozdielnym uplatňovaním metodik, ktorým sa nedá vyhnúť. Údaje navyše nie sú k dispozícii v rovnakom členení pre všetky krajiny.

2 Ciele práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom práce je poukázať na rozdielnosť a rôznorodosť daňových systémov jednotlivých štátov južnej Európy v oblasti zdaňovania príjmov fyzických osôb a spoločností. Na rozdiely poukážeme pomocou makroekonomických ukazovateľov akým je HDP a zložená daňová kvóta. Taktiež poukážeme na položky ovplyvňujúce základ dane a daňovú povinnosť subjektov vo vybraných štátoch. Pomocou analýzy vývoja a následného zhodnotenie zloženej daňovej kvóty v sledovaných štátoch za dlhšie časové obdobie vyjadríme celkové daňové zaťaženie krajín na medzinárodnej úrovni. Následne pomocou zozbieraných informácií poukážeme na daňové opatrenia resp. reformy ovplyvňujúce vybrané makroekonomické ukazovatele vybraných štátov.

Parciálne ciele práce:

- Vývoj makroekonomického ukazovateľa HDP v Chorvátsku a Taliansku za sledované obdobia
- Porovnanie zloženej daňovej kvóty Chorvátska a Talianska s štátmi EÚ
- Analýza prerozdelenia daňového príjmu do jednotlivých verejných rozpočtov
- Zmeny v daňovej legislatíve pozorovaných krajín, ktoré ovplyvňujú makroekonomické ukazovatele

Pri vypracovaní práce sme využili viacero metód skúmania. Zamerali sme na DZP FO a spoločnosti v dvoch nami vybranými krajinami južnej Európy. Informácie ku skúmanej problematike sme čerpali zo zahraničnej a domácej odbornej literatúry, z medzinárodne uznávaných štatistických stránok Eurostatu a OECD. Pri písaní sme využili aj informácie zo slovenskej odbornej literatúry, internetových zdrojov a platnej legislatívy uplatňovanej vo vybraných krajinách.

Postup a metóda skúmania a spracovanie danej problematiky hlavne vychádzal z cieľa práce ako aj jeho parciálneho cieľa. V prvej kapitole sme využili základné ekonomické metódy, dedukciu a analýzu a pomocou nich sme si vytvorili chronologický postup historického vzniku daňovej legislatívy a tým samých daní v sledovaných štátoch. Následne použitím metódy selekcie a po zozbieraní údajov a informácií z aktuálnej daňovej legislatívy vybraných krajín sme si vysvetlili spôsob zaťaženia daňovníkov a ich následne zdaňovania a vplyvu jednotlivých položiek na základ dane. Pomocou metódy analýzy sme si vysvetlili následne samotný pojem zložená kvóta a kladne a záporne dopady jej výpočtu.

V druhej kapitole sme si stanovili hlavný a parciálny cieľ diplomovej práce. Následne sme opísali metódy a spôsob analýzy vybranej problematiky.

V tretej kapitole sme sa zamerali na výsledky práce a jej riešenia. Následne pomocou metódy deskripcie sme popísali rast a pokles HDP v daných krajinách je to najdôležitejší makroekonomický ukazovateľ a tiež jednotka ktorá je súčasťou zloženej daňovej kvóty. Metodou komparácie a analýzy sme získali údaje zo stránky Eurstat kde sme následne porovnali zloženú daňovú kvótu v období 2009 až 2019. Metodou komparácie sme následne vedeli určiť a ďalej analyzovať postavenie Talianska a Chorvátska na medzinárodnej úrovni. Pomocou metódy syntézy ktorá nám umožnila spojiť poznatky sme vedeli zanalyzovať vývoj zloženej daňovej kvóty a následne aj odvodiť jej rast, alebo pokles. Za pomoci Excelu zo získaných dát sme vytvorili Grafy ktoré nám vizuálne dopomohli ku porozumeniu komparácia Chorvátska a Talianska ku priemeru EU.

Kvalitatívnym výskumom aktuálneho diania v daných krajinách za posledné roky sme si vybrali zmeny resp. reformy ktoré majú vplyv na HDP a daňovú kvótu. Dedukciou a analýzou informácií sme sa v Chorvátsku zamerali na dlhoročné reformy ktoré sa skladali z 5 fáz. Hlavným našim zdrojom boli Chorvátske internetové zdroje ako aj odborné publikácie a články. Zo získaných údajov boli následne vytvorené prehľadné tabuľky ktoré nám vizuálne dopomohli k vytýčeniu najdôležitejších zmien.

Po prieskumnej zmene v Taliansku dedukciou sme si vybrali tri zmeny ktoré môžu mať najväčší dopad na makroekonomické ukazovatele akým je aj HDP. Pomocou dôkladnej analýzy zhrnuli sme v tejto časti všetky zmeny a ich následný vplyv na vývoj hospodárstva Talianska. Primárne zdroje sme čerpali zo zahraničnej odbornej literatúry hlavne z internetových zdrojov, odborných článkov a publikácií.

Zhrnutie danej problematiky sme vykonali v časti „Diskusia“ kde sme si dôkladne zhrnuli všetky fakty a získané informácie a vyvodili záver k danej skúmanej problematike.

3 Výsledky práce

V tejto časti práce sa budeme zaoberať hlavne dvomi makrokozmičnými ukazovateľmi HDP a daňovou kvótou. Poukážeme na ich vývoj a ich vzájomne prepojenie. Následne si pomocou týchto dvoch ukazovateľu porovnáme Chorvátsko a Taliansko na medzinárodnej úrovni hlavne v rámci EU. Keďže daňová kvóta je jeden z hlavných ukazovateľov daňového zaťaženia krajiny následne si poukážem kde všetko plynu prijíma z dani do ktorých rozpočtov. Sledovane nami obdobie bude 2009 až 2019 rok. Jeden z hlavných cieľov je aj poukázanie na daňové opatrenia ovplyvňujúce vybrané makroekonomické ukazovatele. V rámci Chorvátska sa zameriame na 5 fáz reforiem ktoré sú zamerané na zmeny v DZP FO, PO a DPH. Pokiaľ v Taliansku sa zameriame hlavne na zmeny ktoré sa týkajú prilákania zahraničného kapitálu do krajiny formou ul'av, ako aj nového systému GAAR.

3.1 Vplyv zdaňovania FO a spoločností na HDP vo vybraných štátoch

Cieľom tejto analýzy je poskytnúť prehľad jednotlivých trendov HDP, ich príčiny a dôsledky realizácie každého z nich v Chorvátsku a Taliansku. Aj keď je jeho výpočet pomerne zložitý, HDP je podľa základnej definície hodnota finálneho tovaru a služieb vyrobených v krajine v priebehu roka a predstavuje silu alebo veľkosť jednotlivej ekonomiky. Vyššie HDP signalizuje, že krajina je ekonomicky silnejšia a jeho veľkosť v pomere k počtu obyvateľov hovorí o úrovni rozvoja danej krajiny.

Rast reálneho HDP medzi členskými štátmi EÚ sa v priebehu rokov výrazne menil. Po poklese HDP v roku 2009 vo všetkých členských štátoch okrem Poľska, zaznamenalo 23 krajín EÚ nasledujúci rok hospodársky rast, zatiaľ čo v roku 2011 došlo k rastu v 24 členských štátoch. V roku 2012 sa situácia zmenila a iba polovica členov (14 členov) zaznamenala ekonomický rast. V Bulharsku zostala ekonomická aktivita rovnaká, zatiaľ čo v iných členských štátoch aktivita v oblasti ekonomiky poklesla. V roku 2013 zaznamenala väčšina členských štátov hospodársky rast, ktorý pretrváva dodnes. Jediným členským štátom, ktorý zaznamenal negatívne sadzby v rokoch 2015 a 2016, bolo Grécko.

3.1.1 Vývoj makroekonomického ukazovateľa HDP v Chorvátsku za sledované obdobia

Úplný začiatok Chorvátska ako samostatného štátu bol poznačený vojnou o vlasť, vojnovými škodami a stratou fungujúceho hospodárskeho trhu krajiny bývalej JSFR. Preto v

prvých rokoch nezávislosti bol zaznamenaný výrazný pokles HDP, čo viedol k tomu, že skutočná úroveň hospodárskej činnosti v roku 1995 bola približne o 35 % nižšia ako v roku 1989.

Toto obdobie možno podľa jeho charakteristík rozdeliť na dve časti. Pred a po roku 1999, v ktorom bol zaznamenaný spomínaný pokles HDP. V období od roku 1996 do roku 1998 došlo k výraznému rastu spôsobenému mimoriadne nízkou základňou HDP. Vďaka takto nízkej základni dochádza k výraznému rastu všetkých spotrebných kategórií HDP, s výnimkou vývozu tovaru, pričom za najväčším dopadom stál celkový rast investícií do fixného kapitálu. Tieto investície však boli väčšinou motivované obnovou bytového fondu, infraštruktúry a výrobných kapacít, pričom zanedbateľné boli nové investície. O niečo menší vplyv malo oživenie osobnej spotreby a vývoz služieb. Rast osobnej spotreby bol ovplyvnený dynamickým rastom priemerných čistých miezd, ktoré boli v roku 1998 takmer o 50 % vyššie ako v roku 1995, ale aj výrazným oživením sklonu k utrácaniu. Rast vývozu služieb bol zároveň stimulovaný návratom turistov na Jadran, v dôsledku čoho bol počet prenocovaní v roku 1998 takmer 2,5-krát vyšší ako v roku 1995. Taktiež devízové príjmy z cestovného ruchu zaznamenali svoj rast. Takéto trendy sprevádzali vstup Chorvátska na medzinárodný kapitálový trh, po ktorom došlo k rastu zahraničného dlhu, ako aj úverových aktivít komerčných bánk.

Obdobie rokov 2000 až 2008 sa opäť vyznačuje výrazným rastom HDP s priemerným tempom rastu 4,2 %. V porovnaní s EÚ-10 to však nebol obzvlášť dobrý výsledok. Je tiež potrebné poznamenať, že investície do fixného kapitálu sú často spojené s relatívne vysokým rastom HDP v danom období. Je to relatívne pravda, pretože ich rast bol len mierne nižší ako skutočný nárast hodnoty osobnej spotreby a vývozu tovarov a služieb medzi rokmi 1999 a 2008 a za tri roky tohto obdobia mali najväčší vplyv na ročný rast HDP. V období rokov 2000-2008, bolo medzi členmi EÚ 11 krajín, ktoré najviac zvýšili svoj zahraničný dlh v súvislosti s dosiahnutým rastom HDP. Prepojenie realizovaného rastu HDP so zaznamenaným rastom zahraničného dlhu ďalej odhaľuje nedostatky realizovaného rastu.

Dostávame sa k najdôležitejšiemu rozpätiu rokov, a to obdobiu od roku 2009 do roku 2019. Trendy HDP v Chorvátsku sú odrazom dlhého krízového obdobia a zlej pozície vo vzťahu k priemeru EÚ a priemeru krajín s porovnateľnými charakteristikami. Takáto situácia je dôsledkom absencie modelu, ktorý by z dlhodobého hľadiska umožňoval stabilný a dynamický rast ekonomiky. Hlavným faktorom zaostávania Chorvátska je nízky rast vývozu tovaru. Turistické príjmy v Chorvátsku tvoria najväčší podiel na príjmoch

z kategórie exportu služieb, avšak takisto nemali výrazný vplyv v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ. Globálna kríza, ktorá sa začala v roku 2008, mala výrazný dopad na Chorvátsko a viedla k poklesu reálnej úrovne HDP v porovnaní s predkrízovými rokmi.

V tomto období svetová kríza odhaľuje slabiny chorvátskej ekonomiky a vedie k šesťročnému poklesu HDP čo pozorujeme na *Grafe č.1*. Pozastavenie kapitálových tokov a pokles globálneho dopytu po tovare v roku 2009 viedli k poklesu HDP vo veľkom počte krajín, a to aj na úrovni celej EÚ a vrátane všetkých jej členov okrem Poľska. Medzi členmi EÚ, ktorí zaznamenali najväčší hospodársky pokles počas tohto obdobia, bolo aj Chorvátsko. Väčší pokles bol zaznamenaný iba v Grécku. Pozitívne trendy v chorvátskej ekonomike boli zaznamenané v roku 2014 po vstupe Chorvátska do EÚ. Rast vyplývajúci zo vstupu do EÚ bol založený na vývoze tovaru zahraničného pôvodu a nemal výrazný vplyv na výkon a rast HDP. V porovnaní s krajinami EÚ 10 malo Chorvátsko najvýraznejší pokles HDP. Chorvátsko vyniklo v oblasti poklesu vládnych výdavkov, osobnej spotreby, hodnoty investícií do fixného kapitálu a rastu vývozu. Rok 2015 sa začína zmenami v systéme DzP FO, ktoré vedú k zvýšeniu čistých miezd o 2,8 % ročne, zatiaľ čo skutočný rast bol v dôsledku súčasnej deflácie mierne vyšší. V roku 2016 bol zaznamenaný priaznivý ekonomický cyklus. Následne v roku 2017 chorvátska ekonomika naďalej mierne rastie. Aj keď tempo rastu bolo v roku 2017 vyššie v porovnaní s rastom celkového hospodárstva EÚ, Chorvátsko zaznamenalo spomalenie hospodárskeho rastu. Rok 2017 sa vyznačoval pokračujúcim oživením agregátneho dopytu a rastu HDP.

Hospodárske trendy Chorvátska v období 2013 až 2019 sa vyznačovali mnohými negatívnymi dopadmi, ktoré ovplyvnili makroekonomickú situáciu, ako aj životnú úroveň občanov. Negatívne trendy v ekonomike sa za posledné roky čiastočne zmiernili, takže začiatkom roka 2015 došlo k výraznému zvýšeniu HDP v porovnaní s mnohými predchádzajúcimi rokmi. Ekonomická situácia však stále nie je na požadovanej úrovni, resp. nebolo zaznamenané zotavenie hospodárskej situácie v krajine. Následne po roku 2020 sú viaceré ekonomiky sveta vrátane Chorvátska negatívne poznačené pandémiou COVID-19.

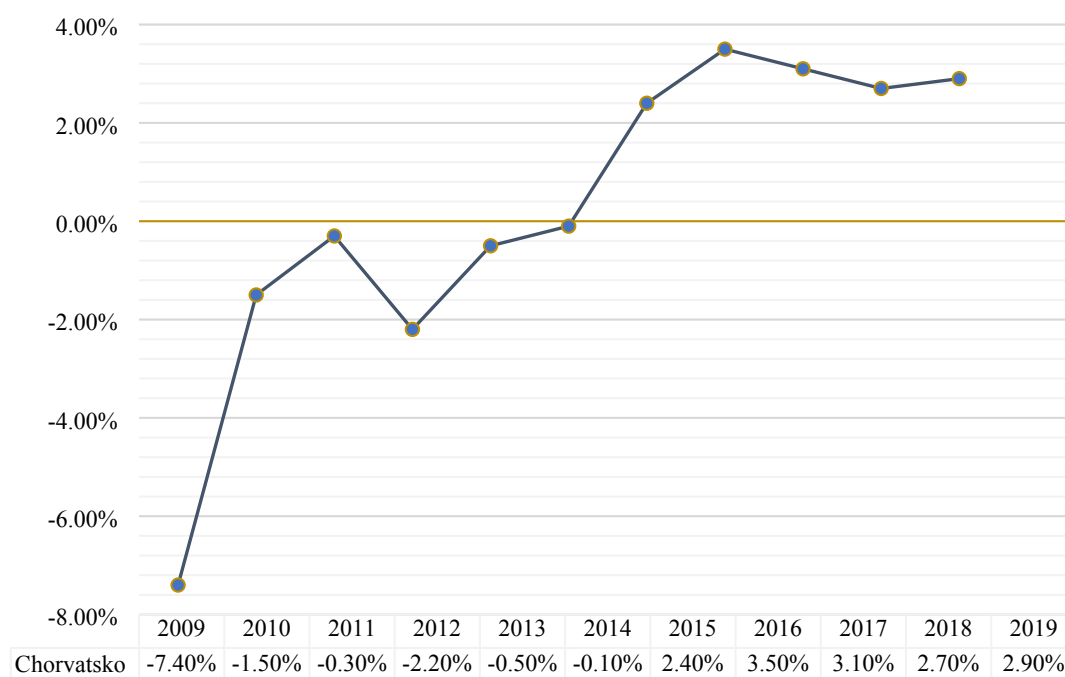
Na základe všetkého uvedeného možno vyvodiť záver, že Chorvátsku v posledných rokoch chýbal model ekonomického rastu, ktorý by umožňoval dynamický a dlhodobý rast HDP. Niektoré obdobia ktoré sú poznačené dynamickejším rastom umožňuje predovšetkým predchádzajúca nízka úroveň ekonomickej aktivity, dlhodobo neudržateľné rastové faktory, zahraničný dlh a priaznivé podmienky v globálnom prostredí. Krajiny s porovnateľnými vlastnosťami ako Chorvátsko, resp. bývalé transformujúce krajiny

dosiahli za posledných dvadsať rokov výraznejšie ekonomické pokroky než nami pozorované Chorvátsko.

Popísané trendy v HDP navyše naznačujú potrebu ďalších posunov v hospodárskej politike. Súčasné očakávania ďalšieho rastu HDP opäť vychádzajú z predpovedí ďalšieho rastu hodnoty tovarov a služieb, ktoré sú významne spojené s ďalšou dobrou turistickou sezónou ako aj rastom osobných výdavkov spôsobený novými zmenami v systéme DzP FO. Taktiež rastom miezd, rastom dôchodkov a ďalšie oživenie úverovej činnosti a ako dôležitý rastový faktor je nárast investícií do značnej miery spojený s lepším využívaním finančných prostriedkov EÚ.

Avšak spravidla to nie sú zdroje rastu, ktoré samé o sebe poskytujú dlhodobý prijateľný model rastu HDP. Je potrebné sa sústrediť na hľadanie modelov na zvýšenie produktívnych investícií a výrazného zvýšenie hodnoty vývozu tovaru. Chorvátsko vyniká v dlhodobom zaostávaní v dynamike rastu vývozu tovaru v porovnaní s ostatnými krajinami s porovnateľnými charakteristikami.

Graf č. 1 Vývoj HDP v Chorvátsku v rokoch 2009-2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

3.1.2 Vývoj makroekonomického ukazovateľa HDP v Taliansku za sledované obdobia

Hospodárska aktivita Talianska pred rokom 1999 mala za následok, že Taliansko sa v rámci Európy dostali do čela krajín s vysokou mierou rastu. Taliansko vykazuje rýchly

rast ekonomiky do roku 1990 v priemere asi 3,7 % ročne. Tento rast bol porovnateľný s ostatnými významnými krajinami EÚ. Problémom v Taliansku však bolo, že hospodársky rast bol založený na výraznom rozpočtovom deficite. Priemerný deficit bol v tomto období až 7,7% ročne, a v 80. rokoch to bolo 10 a viac percent ročne.

Primárny deficit už bol v priemere nad 3 percentami ročne. Taliani preto založili svoj inak vysoký ekonomický rast hlavne na rozpočtovom deficite resp. na vyšších vládnych výdavkoch. Každý rok zvýšili svoj HDP o viac ako 3 percentá, ale každý rok tiež utratili takmer toľko, koľko vytvorili.

Do roku 1990 v Taliansku vzrástol kumulatívny primárny deficit na 80 % HDP, zatiaľ čo iné krajiny dosiahli podobný ekonomický rast bez primárneho rozpočtového deficitu. To je pravdepodobne tiež kľúčový dôvod dnešných problémov v Taliansku, ktorý krajine v minulosti nebol známy.

Po roku 1990 Taliansko zvrátilo svoju hospodársku politiku, zlepšila sa a zastavila prax vysokého primárneho rozpočtového deficitu, ale súčasne poklesol aj hospodársky rast. Okrem toho existoval „účet“ na 25 rokov rozpočtového financovania hospodárskeho rastu vo forme vysokých úrokových sadziieb verejného dlhu, ktorý stúpol na viac ako 120 % HDP. Počas obdobia konjunktúry sa dlh podarilo mierne znížiť, avšak kríza ho opäť zvýšila na 132 % HDP, tak ako je tomu dnes.

Taliani už dosiahli svoj vysoký ekonomický rast pred rokom 1990 vo veľkej miere na úkor fiškálnych stimulov resp. rozpočtového deficitu. V čase krízy je takéto opatrenie pravdepodobne ešte efektívnejšie, ale ak bude implementované 25 rokov, v konečnom dôsledku sa prejaví vo veľkom verejnom dlhu. To samozrejme obmedzuje priestor pre ďalšie rozpočtové deficity. Napriek tomu, že ich úrokové sadzby rastú sú stále oveľa nižšie v porovnaní s osemdesiatymi rokmi ale už „vyberajú“ cez 4% HDP a zužujú priestor pre fiškálne stimuly, aj keď ich neobmedzovali pravidlá EÚ.

Najväčším problémom Talianska je pravdepodobne to, že v 70. a 80. rokoch nedokázalo dosiahnuť hospodársky rast bez rozpočtového deficitu, a to ani za priaznivých ekonomických podmienok. Nahromadený dlh z toho obdobia krajinu zaťažoval. Po roku 1990 mal priemerný primárny prebytok 2 %, ale jeho dlh sa stále zvyšoval v dôsledku splácania úrokov. Spomínaný prebytok potlačil aj ekonomickú aktivitu a ocitol sa v pasci, z ktorej nie je ľahké riešenie.

Významným problémom je veľká ekonomická priepasť medzi rozvinutejším severom a chudobnejším juhom. Na začiatku 20. rokov 20. storočia tretina talianskeho

obyvateľstva žijúceho na juh od Neapolu zarába menej ako 25 % HDP. Ďalším problémom je odhadovaný podiel šedej ekonomiky na HDP predstavujúci okolo 17% v 2017 roku.

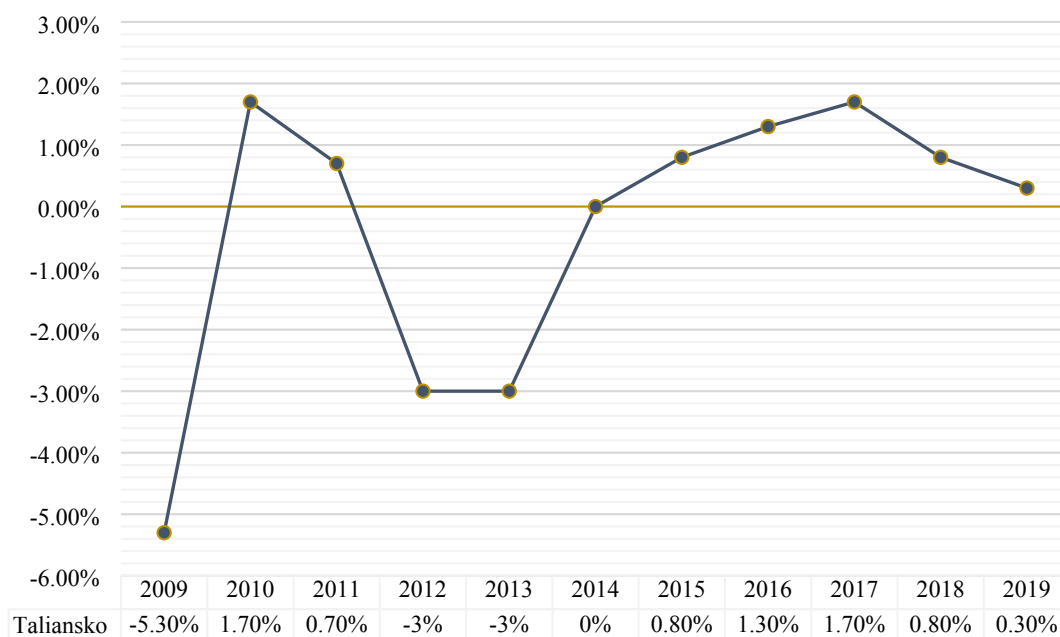
Taliansko je deviata najväčšia ekonomika vo svete. Jeho ekonomická štruktúra sa opiera hlavne o služby a výrobu. Sektor služieb predstavuje takmer tri štvrtiny celkového HDP a zamestnáva 65 % z celkového počtu zamestnaných ľudí v krajine. V rámci sektoru služieb sú najdôležitejšími sektormi veľkoobchod, maloobchod a preprava. Priemysel predstavuje štvrtinu celkovej výroby v Taliansku a zamestnáva 30 % celkovej pracovnej sily. Výroba je najdôležitejším subsektorom v rámci priemyslového odvetvia. Výroba v krajine sa špecializuje na vysokokvalitný tovar a riadia ju hlavne malé a stredné podniky pričom väčšinou ide o rodinné podniky. Poľnohospodárstvo prispieva zvyšným podielom na celkovom HDP a zamestnáva približne 4 % celkovej pracovnej sily.

Taliansku ekonomiku výrazne zasiahla svetová finančná kríza a z recesie sa dostala až v roku 2015 keď HDP krajiny bolo približne o 4% nižšie ako v roku 2007.

Taliansko vykázalo za posledné desaťročie každý rok záporné saldo alebo deficit štátneho rozpočtu. Ich rozpočtové saldo sa však od roku 2009 každý rok citeľne zlepšilo. Keďže krajina utratila viac, ako zarobila, štátny dlh každý rok naďalej stúpal, a to najmä v rokoch 2008 až 2009, čo pokračovalo až do roku 2014. Závislosť Talianska od financovania z iných krajín povedie k ďalšiemu dlhu, pokiaľ nenájde spôsob, ako znížiť výdavky alebo zvýšiť príjmy.

Napriek pokračujúcej recesii HDP krajiny, Taliansko sa zaradilo medzi 10 najlepších krajín s najvyšším HDP v roku 2014, predbehlo ekonomicky vyspelé krajiny ako Kanada a Austrália. To znamená, že hospodárske boje Talianska sú skôr výsledkom neefektívnych výdavkov než nedostatkom výroby. Na *Grafe č.2* môžeme pozorovať, že od roku 2014 sa neustále HDP zvyšovalo a najväčší rast zaznamenávame v roku 2017 a to o 1.80 % pokým najnižší v roku 2019 a to len 0.30 %.

Graf č. 2 Vývoj HDP v Taliansku v rokoch 2009-2019

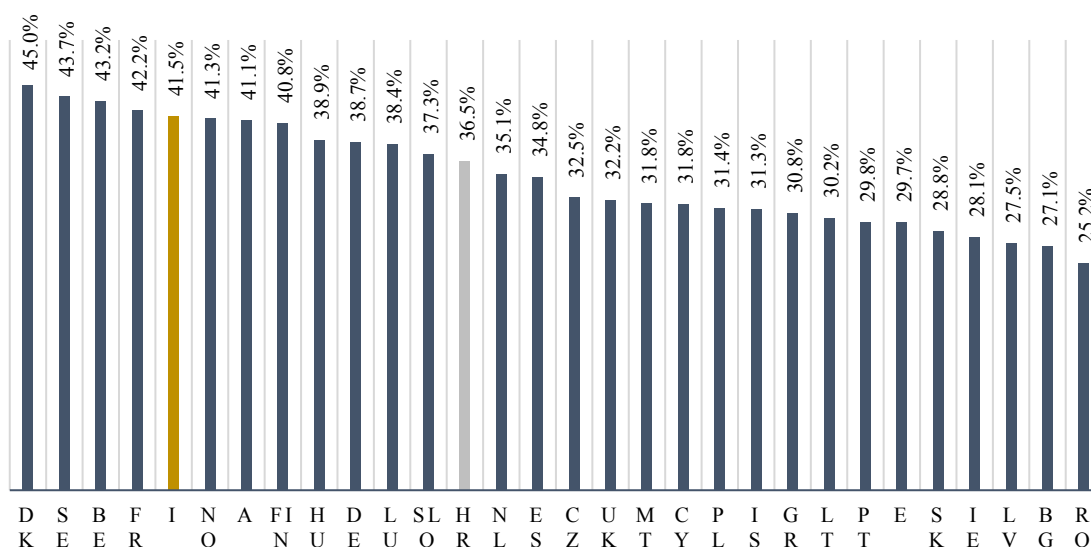
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021.

3.2 Zložená daňová kvóta

Súhrnné daňové pomery, ktoré ukazujú výšku daní zaplatených v pomere k HDP krajiny, poskytujú užitočný nástroj na medzinárodné porovnanie daní účtovaných a vyberaných v rôznych krajinách. Je však dôležité, aby tieto ukazovatele zohľadňovali nielen čistý daňový príjem, ale aj výnos z daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie. Keď sa pozrieme na pomer daní a príspevkov na sociálne zabezpečenie k HDP, medzinárodne známy ako pomer daní k HDP, je možné urobiť zmysluplné medzinárodné porovnania.

Na nasledujúcich grafoch je vyjadrený vývoj daňovej kvóty v rámci európskych krajín v 2009 a 2019 roku. Na grafoch pozorujeme, aké množstvo vytvoreného produktu sa prerozdeľuje cez verejné rozpočty. Väčšinou platí, že čím je krajina vyspelejšia, tým vyššia je daňová kvóta a opačne, čím menej je krajina vyspelá, tým nižšia je daňová kvóta. Najvyššiu daňovú kvótu z pozorovaných krajín v oboch rokoch majú Dánsko, Belgicko, Švédsko a Francúzsko. Dánsko si v oboch rokoch udržalo pozíciu číslo jeden čo môžeme pozorovať na *Grafe č. 3* a *Grafe č. 4*.

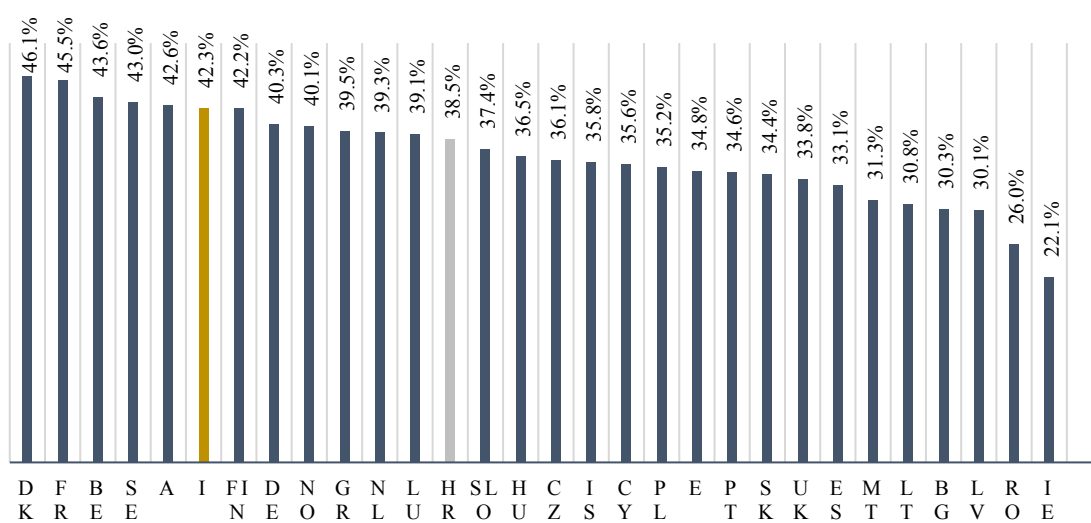
Graf č. 3 Zložená daňová kvóta v Európskych krajinách v roku 2009 (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

O niečo nižšie vidíme nami pozorovanú krajinu Taliansko, ktoré sa v roku 2009 nachádza na piatom mieste a o 10 rokov neskôr na šiestom, kde ho predbehlo Rakúsko. Druhá sledovaná krajina Chorvátsko sa nachádza o niečo nižšie resp. ma nižšiu daňovú kvótu ako Taliansko. V oboch pozorovaných obdobiach sa nachádza na dvanástom mieste. Najnižšiu daňovú kvótu v oboch obdobia pozorujem pri krajinách ako sú Rumunsko, Írsko, Bulharsko a Litva.

Graf č. 4 Zložená daňová kvóta v Európskych krajinách v roku 2019

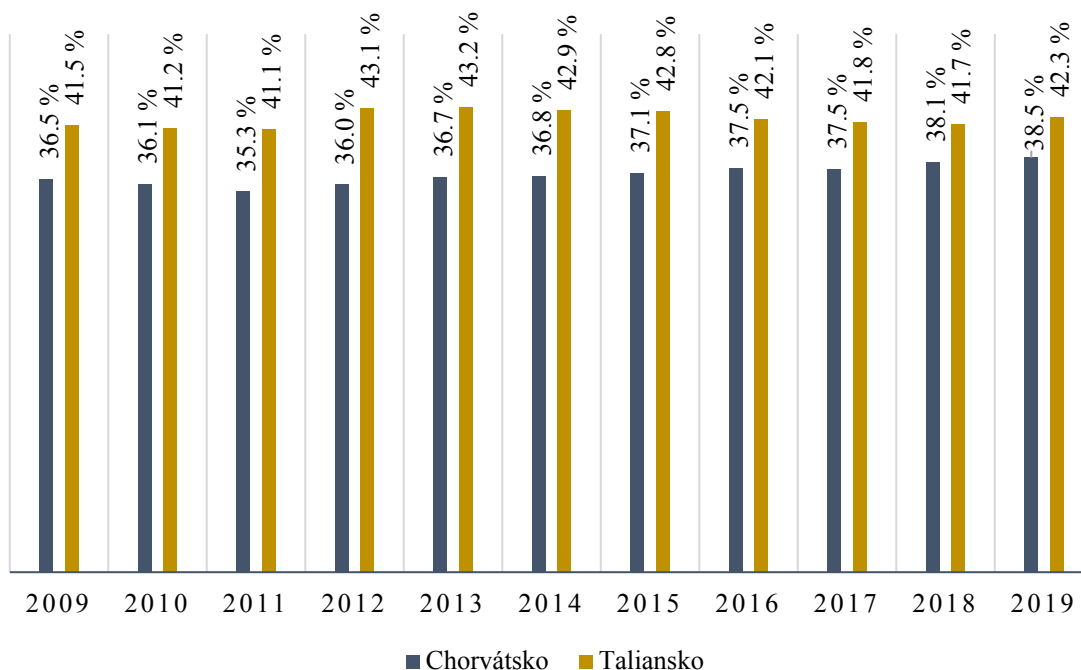
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

3.2.1 Komparácia zloženej daňovej kvóty Talianska a Chorvátska

Taliansko je krajinou s vysokými daňami a relatívne vysokým a stabilným pomerom dane k HDP. Úroveň dodržiavania daňových zákonov je zároveň nízka. Uskutočnilo sa niekoľko pokusov o kvantifikáciu rozsahu daňových únikov v Taliansku alebo talianskych daňových medzier a všetky ukazujú, že tieto počty sú značné. Napriek pomerne vysokej celkovej úrovni výberu daní a ich nedávnomu rastu existuje niekoľko verejne dostupných údajov a výskumných štúdií, ktoré naznačujú podstatné nedodržiavanie daňových zákonov, čo vedie k značnému úniku výnosov, najmä v súvislosti s DPH. Je znepokojujúce, že talianska medzera na DPH sa v roku 2013 odhaduje na viac ako 30 %, čo výrazne presahuje priemer EÚ-26 vo výške 15,2 %. V Taliansku v minulosti prevládali amnestie, pri ktorých sa tresty ustanovené zákonom znižujú alebo rušia za niektoré závažné trestné činy. Za 150 rokov trvania talianskeho štátu došlo k celkovo 80 daňovým amnestiám. Počas daňových amnestií sa podstatné pokuty za nezaplatené dane znižovali alebo mazali. Aj keď daňové amnestie rýchlo priniesli značné objemy výnosov, pravdepodobne si vyžiadali aj ďalšie náklady pre Taliansko, pretože podporili ďalšie daňové úniky, čím sa podporila myšlienka, že nedodržiavanie daňových zákonov je možné následne vyriešiť v rámci programu amnestie.

V minulosti bolo zavedených niekoľko amnestií, ktoré priniesli ďalšie daňové príjmy, ale tiež podporili myšlienku, že nedodržiavanie daňových zákonov je možné následne vyriešiť platbami, ktoré nedosahujú rámec toho, čo by človek musel platiť, ak je v plnom rozsahu. Zdá sa, že táto éra skončila a nedávna iniciatíva v oblasti dobrovoľného zverejňovania a pozitívne výsledky hlásené svedkami tejto zmeny v roku prístup. To všetko vplýva na daňovú kvótu ale bezohľadnú n to Taliansko ma o od Chorvátska v celom pozorovanom období značne vyššiu daňovú kvótu a v rámci EU sa udržal v top 10.

Graf č. 5 Zložená daňová kvóta Talianska a Chorvátska počas obdobia 2009-2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

Chorvátsko v strede stupnice daňového zaťaženia EÚ. Takéto stanovisko sa často interpretuje ako argument na odôvodnenie zavedenia dodatočných alebo ochrany existujúcich poplatkov. Väčšina rozvinutých krajín má relatívne vysoké daňové zaťaženie z dôvodu financovania väčšieho podielu verejných výdavkov na HDP. Pravidelnosť, že rozvinutejšie krajiny majú vyššiu úroveň verejných výdavkov. Je pravidelne spojené s ekonomickým a sociálnym pokrokom krajiny, čo má za následok absolútne a relatívne zvýšenie štátnych výdavkov.

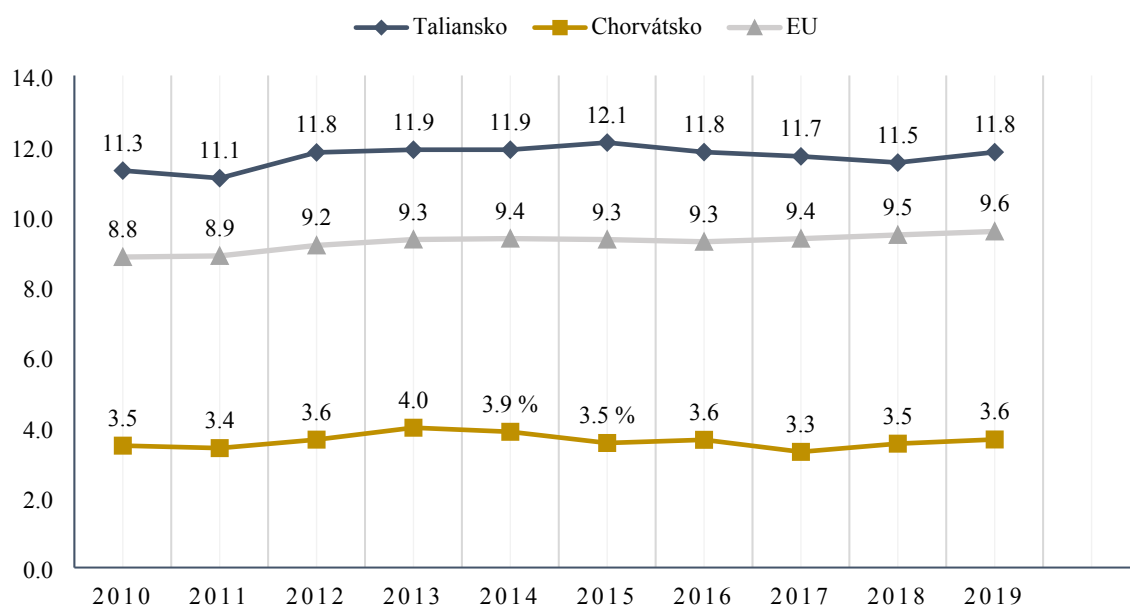
Okrem úrovne daňového zaťaženia je nevyhnutné sledovať aj zmenu daňového zaťaženia v Chorvátsku od začiatku krízy. Obrázok 3 poukazuje na zmenu daňového zaťaženia, ktorá prispieva k zmene a tempu rastu HDP, aby sa zohľadnil vplyv hospodárskeho cyklu.

Na *Grafe č.5* pozorujeme, že od roku 2009 do roku 2011 mierne daňová kvóta klesla. Pohyb štruktúry daňového zaťaženia a miera rastu HDP však naznačujú, že tento pokles bol spôsobený finančnou krízou na globálnej úrovni. Od roku 2012 vzrástla daňová kvóta napriek tomu, že ekonomika bola stále v recesii. Pracovné zaťaženie v období po roku 2012 naďalej rástlo. Zložená daňová kvóta sa od roku 2012 do roku 2016 zvýšila o 1.5 percentuálne bodu. Najväčšie zmeny, ktoré ovplyvnili tento rast sú:

- zvýšenie všeobecnej sadzby DPH z 22% na 23% v roku 2009
- pokles zdravotných odvodov v roku 2012 z 15% na 13%
- zvýšenie všeobecnej sadzby DPH z 23% na 25%
- v roku 2012 návratnosť zdravotných odvodov z 13% na 15%
- v roku 2014 začiatok reforiem DzP FO a PO, ktoré sa uskutočnili v nasledujúcich rokoch, o ktorých si povieme viac v druhej podkapitole.

Neustály rast daňového zaťaženia by sa mal uskutočňovať v kontexte fiškálnej konsolidácie, ktorá prebiehala v Chorvátsku a väčšinou sa zakladala na príjmovej stránke rozpočtu. Pri znižovaní DzP FO a PO je konečným cieľom zvýšenie HDP, čo má v konečnom dôsledku vplyv aj na daňovú kvótu.

Graf č. 6 Podiel DzP FO ku HDP (%) v Taliansku, Chorvátsku a EÚ

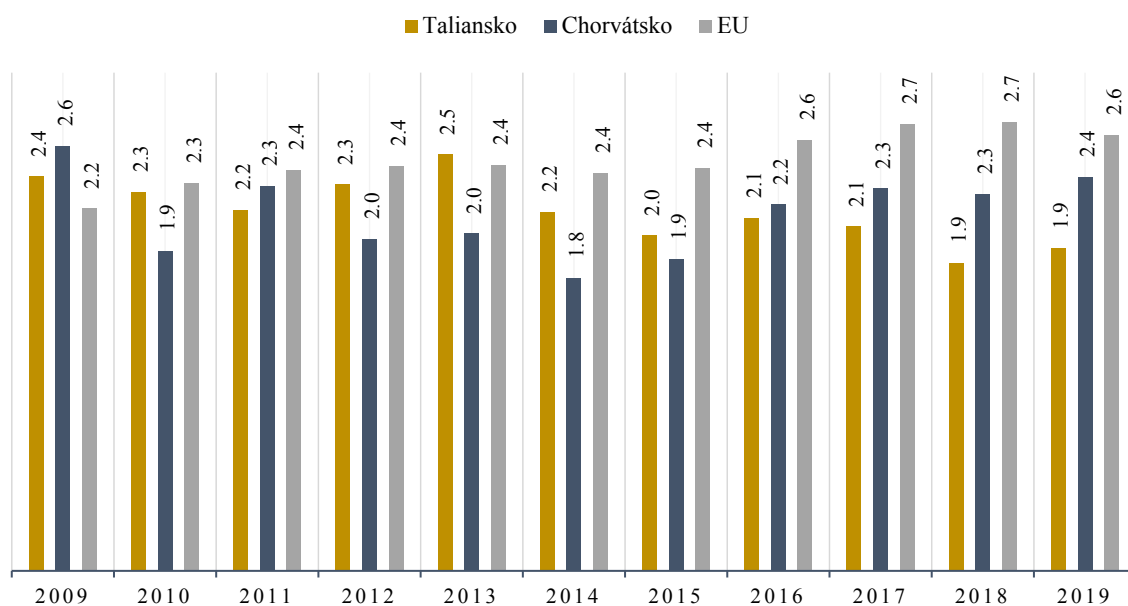
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

Na *Grafe č. 6* pozorujeme, že Taliansko dosahuje výnosy z DzP FO v pozorovanom období vždy nad úrovňou 11 %. Vo všetkých pozorovaných rokoch sa nachádza nad priemerom EÚ. Možný dôvod môžeme hľadať vo vysokom daňovom zaťažení FO a v 5 pásmovom zdaňovacom systéme FO s vysokými sadzbami. Pričom výnosy z DzP FO dosiahli v roku 2015 najvyššiu úroveň a to 12.1 % celkových daňových výnosov čo je v podstate rok kedy sa Taliansko dostalo z recesii po globálnej kríze ktorá zasiahla v 2008 roku. Pokiaľ najnižšia úroveň zaznamenáva v 2011 roku a to 11.1 % kedy sa krajina nachádzala v recesii. Z *Grafu č. 6* môžeme pozorovať, že aj najnižšia úroveň celkových

daňových výnosov z DzP FO v Taliansku bola v roku 2011 a nachádza sa nad priemerom EU o 2.2 percentuálne body.

Na druhej strane máme Chorvátsko, ktorého priemer celkových daňových výnosov z DzP FO sa odchyľuje od priemeru EÚ zhruba vo výške 5 percentuálne bodov. V roku 2017 dosiahlo Chorvátsko najnižšie celkové daňové výnosy z DzP FO vo výške 3.3 %. Chorvátsko prešlo mnohými zmenami v daňovej legislatíve od vstupu do EÚ a pristúpilo aj k zosúladeniu určitých noriem. V posledných rokoch došlo k zníženiu daňového zaťaženia pracovnej sily v Chorvátsku s cieľom zotaviť osobnú spotrebu a je možné očakávať, že pozícia Chorvátska v dátach pre nasledujúce roky sa bude ďalej meniť. Nakoľko v roku 2021 prebieha piate kolo reforiem DzP FO, o ktorom si povieme viac 4 podkapitole.

Graf č. 7 Podiel DzP zo spoločnosti ku HDP % v Taliansku, Chorvátsku a EÚ

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

Pre porovnanie celkových daňových výnosov z DzP spoločností sme zase využili ako meradlo priemer EU. Z Grafu č.7 pozorujeme, že rozdiel medzi Chorvátskom a Taliansko je oveľa menší, ako pri DzP FO. Taktiež sa obe krajiny zásadne neodchyľujú od priemeru EÚ počas celého sledovaného obdobia. Najnižšiu úroveň celkových daňových výnosov z DzP spoločností v Chorvátsku sledujeme v roku 2014 a to na úrovni 1.8 %, pokým v Taliansku to bolo v rokoch 2018 a 2019 na úrovni 1.9 %. Najvyššie celkové

daňové výnosy z DzP spoločností Chorvátsko zaznamenalo v roku 2009 a to 2.6 %, zatiaľ čo v prípade Talianska to bolo v roku 2013 na úrovni 2.5 %.

3.3 Rozdelenie daňových príjmov verejných rozpočtov

Vláda sa skladá z rôznych úrovní (ústrednej, štátnej a miestnej) s rôznymi schopnosťami vyberať príjmy. Schopnosť nižších úrovní získať príjmy závisí od stupňa fiškálneho federalizmu. V krajinách, kde majú nižšie ústredné úrovne obmedzené možnosti vyberať dane, ich hlavný zdroj príjmov pochádzajú z prevodov centrálnej vlády. Posledný výskum OECD zistil, že decentralizácia vládnych výdavkov a výberu príjmov má tendenciu podporovať ekonomický rast. Aj keď decentralizácia prináša pozitívne výsledky z hľadiska efektívnosti, jej účinky na spravodlivosť sa v jednotlivých krajinách líšia.

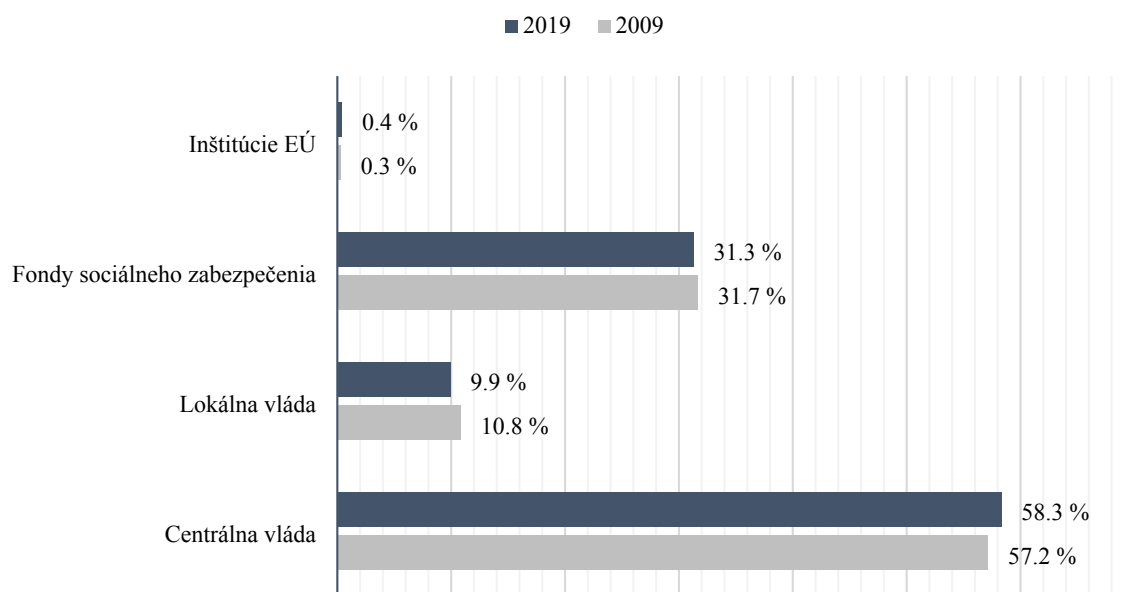
Dane môžeme rozlišovať aj podľa daňového určenia resp. podľa miesta kam plynú. Zároveň veľkú úlohu v tom zohráva aj štatistika ktorou sa riadime. V našej práci vychádzame zo štatistik Eurostatu, nakoľko pozorovaná krajina Chorvátsku nie je členom OECD. Na základe štatistických údajov ktoré pochádzajú z Eurostatu sme určili štyri rozpočty kam dane z pozorovaných krajín plynú a to centrálna vláda, lokálna vláda, fondy sociálneho zabezpečenie a inštitúcie EU. V rámci našej práce, vytvorili sme dva grafy na ktorých pozorujeme rozdelenie daňových príjmov podľa daňového určenia. Na oboch sú porovnané dve obdobia a to rok 2009 a rok 2019.

Pre európsky systém je charakteristická kombinácia miestnej samosprávy a štátnej správy (v našom prípade lokálna vláda a centrálna vláda) okrem toho existujú ďalšie formy, v ktorých miestnym samosprávam ich štátna správa resp. centrálna vláda prideliuje určité funkcie. Vo väčšine európskych krajín sa vo verejnej správe uplatňuje participatívny model riadenia, ktorého základom je, aby sa na správe verejných záležitosti podieľali spoločne subjekty štátnej správy (ústredné orgány, územné orgány) a subjekty samosprávy (územné a záujmové). Štruktúra centrálnej a lokálnej vlády v európskych krajinách sa líši v závislosti od ich ústavy, historického vývoja a veľkosti štátu. Lokálne (miestne) riadenie je širší pojem a je definované ako formulácia a implementácia kolektívnych opatrení na lokálnej (miestnej) úrovni

Z nasledujúcich grafov je zrejmé, že daňové príjmy v Taliansku a Chorvátsku plynú najmä do štátnych rozpočtov resp. centrálnej vlády. Štátny rozpočet Talianska získava 58.3 % daňových príjmov, pričom porovnaní s daným rokom 2019 je to o 1.1 % viac ako v roku 2009. Príjmy z dani ktoré plynú do štátneho rozpočtom Chorvátska v roku 2019 sú na

podobnej úrovni ako prijíma plynúce do Talianskeho rozpočtu. Chorvátski centrálna vláda získava v roku 2019 57.3 % z daňových príjmov. V tomto prípade zaznamenávame výraznú zmenu resp. posun na hor. Do chorvátskej štátneho rozpočtu resp. centrálnej vláde v roku 2009 plynulo z celkových príjmov 53.8 % čo predstavuje presne o 4 % menej ako v roku 2019. Chorvátsko od 2009 až 2019 prešlo mnohými politickými, hospodárskymi ale aj legislatívnymi zmenami akým je aj vstup do EU v roku 2013 tieto zmeny prispeli ku 4 % zvýšeniu príjmov do štátneho rozpočtu.

Graf č. 8 Rozdelenie daňových príjmov do verejných rozpočtov Talianska v 2009 a 2019

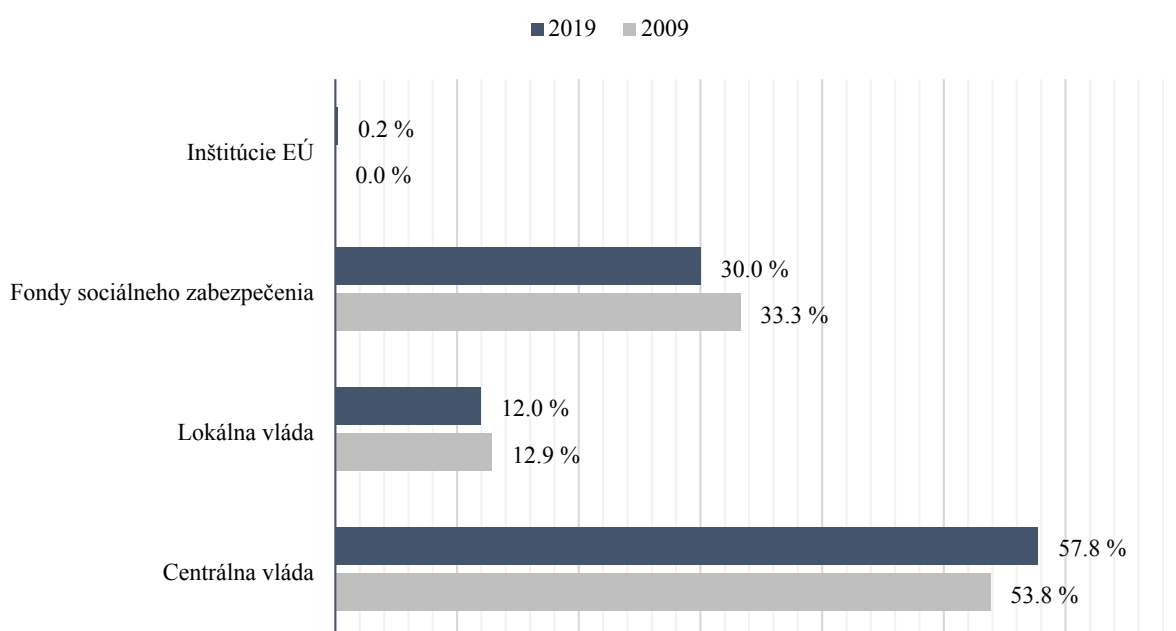

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

Zatiaľ čo dane ktoré plynú do centrálnej vlády ovplyvňujú priamo iba málo ľudí, dane ktoré plynú do miestnej (lokálnej) samosprávy ovplyvňujú priamo mnohých, vrátane nízkopríjmových. Miestne dane môžu byť preto obzvlášť dôležité na účel podpory pozitívnych väzieb medzi daňami, schopnosťou reagovať a zodpovednosťou.

Posledné štatistické údaje z Eurostatu za rok 2019 ukazujú, že podiel daňových príjmov do lokálnej vlády resp. miestnej samosprávy v Taliansku predstavoval 9.9 %, čo v porovnaní s rokom 2009 došlo k zníženiu o 0.9 % keď podiel daňových príjmov do lokálnej vlády bolo na úrovni 10.8 %. V Chorvátsku tiež zaznamenávame rovnaký pokles o 0.9 % v roku 2019 kde podiel daňových príjmov do lokálnej vlády predstavuje 12 % z HDP pričom v roku 2009 to bolo 12.9 % z HDP.

Graf č. 9: Rozdelenie daňových príjmov do verejných rozpočtov Chorvátska v 2009 a 2019

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu, 2021

Krajiny EÚ ani zďaleka nemajú rovnakú územnú organizačnú štruktúru, takže rozhodnutie o systéme miestnych opatrení vrátane úrovni riadenia sa ponecháva na národnej úrovni. Z krajín EÚ-28 využíva deväť krajín iba jednu úroveň orgánov štátnej správy (samosprávy); ďalších dvanásť krajín má dve regionálne úrovne (obce a regióny); zatiaľ čo zvyšných sedem má tri úrovne pod národnou úrovňou (obce, kraje a sprostredkovateľské subjekty).

Rozpočet lokálnej vlády je nástrojom, ktorý významne ovplyvňuje dlhodobý ekonomický potenciál danej lokálnej oblasti. Okrem toho je to dôležitý nástroj pre správu obce, vo vzťahu k efektívnemu poskytovaniu verejných služieb pre obyvateľov. Na ich zabezpečenie využíva príjmy, ktoré miestna samospráva získava z rôznych zdrojov. Aj keď obe krajiny sú súčasťou EÚ, štruktúra a zdroje príjmov miestnej samosprávy resp. lokálnej vlády sú odlišné. Spoločným atribútom je však závislosť miestnej samosprávy od príjmov

štátu resp. centrálnej vlády. Daňové príjmy sú najdôležitejšou súčasťou bežných lokálnych rozpočtových príjmov.

Miestne samosprávy v Taliansku majú právomoci, často veľmi významné, a to v niektorých konkrétnych politických oblastiach. Centrálna vláda je však naďalej vo veľkej miere zodpovedná za všeobecné verejné služby, na ktoré vynakladá takmer dve tretiny celkového rozpočtu, a je jediným vládny orgánom s kompetenciami pre zahraničné veci a obranné záležitosti a prakticky jediným orgánom s kompetenciou pre sociálne veci a ochranu občanov.

Fond sociálneho zabezpečenia je inštitucionálnou jednotkou, ktorej hlavnou činnosťou je poskytovanie sociálnych dávok. Splňa dve nasledujúce kritériá:

1. podľa zákona alebo nariadenia (s výnimkou tých, ktoré sa týkajú zamestnancov štátnej správy) sa určité skupiny obyvateľstva musia zúčastňovať na systéme a musia platiť príspevky;
2. verejná správa je zodpovedná za riadenie inštitucionálnej jednotky, za vyplácanie alebo schvaľovanie výšky príspevkov a výhod, nezávisle od jej úlohy ako orgánu dohľadu alebo zamestnávateľa.

Príjmy plynú aj do fondu sociálneho zabezpečenia v oboch krajinách sa fond nachádza na druhom mieste rovno po štátnom rozpočte. Pomer príjmu z daní v Taliansku k fondu sociálneho zabezpečenia predstavuje v roku 2019 31.3 % čo je o 0.4 % menej ako v roku 2009 pričom tento rozdiel je zanedbateľný. Väčšiu zmenu znovu zaznamenávame v Chorvátsku, kde pomer celkového príjmu z daní ku fondu sociálneho zabezpečenia v roku 2019 bol na úrovni 30.3 % pričom v roku 2009 to predstavovalo 33.3 % , čo je o 3.3 % menej ako v 2019 roku.

Fondy sociálneho zabezpečenia sú programy sociálneho poistenia v rôznych formách, ktoré sú určené pre obyvateľov a ukladá a kontroluje ich vládna jednotka. EÚ uznáva a rešpektuje nárok na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne služby poskytujúce ochranu v prípadoch, ako je materstvo, choroba, pracovné úrazy, závislosť alebo staroba, a v prípade straty zamestnania v súlade s pravidlami stanovenými EÚ vnútroštátnych právnych predpisov a postupov. Okrem toho má každý, kto sa legálne zdržiava a pohybuje v rámci EÚ, nárok na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody v súlade s právom únie a vnútroštátnymi zákonmi.

V rámci boja proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe EÚ uznáva a rešpektuje právo na sociálnu pomoc a pomoc s bývaním s cieľom zabezpečiť dôstojnú existenciu všetkým,

ktorým chýbajú dostatočné zdroje, v súlade s pravidlami stanovenými v práve únie a vnútroštátnych právnych predpisoch a postupov.

Taliansky systém sociálneho zabezpečenia je financovaný z príspevkov platených zamestnancami, zamestnávateľmi, nezávislými pracovníkmi a samostatne zárobkovo činnými osobami, ako aj zo všeobecného zdanenia. financovania poskytovaného pre každú oblasť sociálneho zabezpečenia podľa typu dávky alebo prostredníctvom príspevkov, alebo všeobecného zdaňovania. Rôzne typy dávok u:

- zdravotnícke služby;
- nemocenské náhrady;
- materské a otcovské dávky;
- dávky v práceneschopnosti a invalidite;
- starobné dôchodky;
- pozostalostné dôchodky;
- dávky v prípade pracovných úrazov alebo chorôb z povolania;
- rodinné dávky;
- podpora v nezamestnanosti;
- sociálne začlenenie a opatrenia na podporu príjmu;
- dávky v prípade občianskej neschopnosti a dlhodobej starostlivosti.

Sociálne poistenie v Chorvátsku pozostáva zo zdravotného, dôchodkového poistenia, poistenia proti nezamestnanosti a pracovného úrazu, ako aj z materských a rodinných dávok. V najnovších reformách boli zmenené niektoré sadzby, z ktorých zamestnávateľ vypláca štátu sociálne poistenie pre zamestnanca. O tomto si bližšie povieme v štvrtej podkapitole.

Spôsob a množstvo daňových príjmov, ktoré sa rozdelia do jednotných štátnych rozpočtov sú nesmierne dôležité. Odtiaľ sa ďalej odvíja spravodlivé prerozdelenie ku občanom a hlavne efektívne využitie vybraných daní od daňových poplatníkov. Následne správne využitie týchto daní môže dopomôcť k lepšiemu blahobytu a vyššiemu životnému štandardu občanov. Vyšší štandard a blahobyt je spojený hlavne s prosperitou a hospodársky vyvinutou krajinou.

3.4 Reformné kroky v Chorvátsku s dopadom na príjmy z daní

Daňové zmeny vždy predstavovali jeden z hlavných problémov verejnej politiky. Niektorí tvorcovia politiky tvrdia, že tieto škrtky resp. zmeny v daňovej legislatíve môžu krátkodobo stimulovať ekonomiku a z dlhodobého hľadiska zvýšia normálnu výrobu. Iní tvrdili, že by zvýšili úrokové sadzby a znížili dôveru, čím by sa znížila produkcia v krátkodobom aj dlhodobom horizonte.

Mnohé odborné názory na dopad daňových zmien sa veľa krát až radikálne líšia od seba, čo vo veľkej miere odráža skutočnosť, že meranie týchto účinkov resp. zmien je veľmi závažné. Zmeny v daniach sa vyskytujú z mnohých dôvodov. Niektoré legislatívne daňové zmeny slúžia na zníženie rozpočtového deficitu. Iné môžu byť schválené z dôvodu vojnového pokroku alebo preto, lebo ekonomika je slabá a v budúcnosti sa očakáva od nej ďalší pokles. Veľa významných zmien v príjmoch nie je regulovaných vôbec, ale vyskytujú sa automaticky, pretože základ dane sa líši s celkovou úrovňou príjmu alebo je výsledkom zmien cien akcií, inflácie a iných nepolitických zásahov. Faktory, ktoré vedú k daňovým zmenám, často korelujú s ďalším vývojom v ekonomike, a preto je nevyhnutné kategorizovať konkrétne účinky ktoré pôsobia a vytvárajú danú zmenu.

DzP FO je jednou z najštedrejších daní v daňovom systéme Chorvátskej republiky. Výnosy z DzP FO dosiahli v roku 2015 výšku 2,1 miliardy HRK, čo sú 3 % z celkových daňových výnosov. DzP FO je známa po možnosti prerozdelenia príjmu, resp. možnosti realizácie distribučnej funkcie verejných financií. Táto daň je odvodený verejný príjem, čo znamená, že sa realizuje na základe finančnej suverenity štátu. Pravidelné štátne príjmy spočívajú v tom, že sa neustále zhromažďujú, nevyčlenené verejné príjmy, pretože účel použitia dane z príjmu fyzických osôb a spoločné verejné príjmy rozpočtu ústrednej vlády a rozpočtu jednotky miestnej regionálnej a regionálnej samosprávy nie sú vopred dané.

Štátna daň z príjmu môže slúžiť ako nástroj hospodárskej a sociálnej politiky, tzn. môže dosiahnuť hospodárske a sociálne ciele. Ako ekonomický nástroj slúži na dosiahnutie fiškálnej výkonnosti, resp. dostávajú sa verejné príjmy, pomocou ktorých pokryjú verejné výdavky a uspokojia určité verejné potreby. Ako sociálny nástroj môže znížiť regresný účinok ostatných daní, zvýšiť príjem jednotlivcov s nižšou ekonomickou silou, prerozdeliť daňové zaťaženie na tých, ktorí vďaka progresivite dosahujú vyššie príjmy. Pri výbere daní malo by byť najdôležitejším cieľom štátu dosiahnutie fiškálnej výkonnosti. Po dosiahnutí tohto cieľa prichádzajú ďalšie ciele, medzi týmito cieľmi však

môže dochádzať ku konfliktu. Akákoľvek daňová reforma sa preto musí postarať o to, aby nemala neplatný účinok resp. aby nepriniesla viac škody ako úžitku.

3.4.1 Reformy v roku 2017

Cieľom daňovej reformy v roku 2017 bolo stimulovať hospodársku činnosť znížením celkového daňového zaťaženia. Zmeny v DzP FO sú zamerané na zvýšenie osobnej spotreby (ktorá predstavuje 60 – 70 % HDP v roku 2017), a jeden z primárnych cieľov bolo zvýšenie HDP. Cieľom je tiež zvýšiť konkurencieschopnosť zamestnancov s vysokými príjmami resp. zamestnancov s vyššie ohodnoteným platom a to pomocou zníženia daňového zaťaženia a vytvorením sociálne spravodlivejšieho daňového systému. Zámerom je zjednodušiť daňový systém a vytvoriť stabilný a udržateľný systém, ktorý si nevyžaduje časté zmeny.

Reforma DzP FO je zameraná na zníženie vysokého daňového zaťaženia pracovnej sily, najmä pokiaľ ide o zdaňovanie miezd. Namiesto troch daňových tried sa zavádzajú dve daňové triedy: prvá od 0 do 17 500 HRK, druhá od 17 500 HRK a nahor, so sadzbami dane 24 % pre prvú triedu a 36 % pre druhú triedu, v porovnaní k minulým daňovým sadzbám. Takáto zmena zjednodušuje zdaňovanie a zvyšuje transparentnosť pre daňových poplatníkov. Vytvorenie dvoch daňových tried uľahčilo zdaňovanie a došlo k zvýšeniu čistých miezd u zamestnancov s vyššími príjmami v dôsledku zníženej sadzby dane. Uvoľnenie na platoch sa dodatočne prejavilo ešte jednou zmenou a to zvýšením základného osobného odpočtu z 2 600 HRK na 3 800 HRK z čoho vyplýva, že zdaňované nebudú všetky platy, ktorých základ dane je nižší ako táto suma. Výsledkom takéhoto opatrenia bude viac ako 500 000 nových daňovníkov, ktorí budú oslobodení od platenia DzP FO. To povedie k tomu, že 1,5 milióna ľudí od celkových 2,75 milióna daňovníkov nebude platiť DzP FO.

Tabuľka 6 Zmeny v daňových pásmach a daňových sadzbách DzP FO v roku 2017

Pred reformou v 2017		Po reforme v roku 2017	
Podmienky (HRK)	Sadzba dane	Podmienky(HRK)	Sadzba dane
0-2200	12 %	0-17500	24 %
2200-13200	25 %	17500	36 %
13200-	40 %	X	X

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP FO pre 2016 a 2017.

Námietky proti daňovej reforme smerujú k tomu, že ľudia s vysokými príjmami budú mať z tejto reformy väčší úžitok, ale netreba zabúdať že títo ľudia majú tiež vyššiu daňovú povinnosť, takže zmena sadzby dane o 1 % má väčší vplyv na absolútne zvýšenie ich príjmu, zatiaľ čo ľudia s nižšími príjmami majú menší absolútny nárast príjmu. Rovnako je ťažké konať na ľuď, ktorí neplatia daň z príjmu, preto nemá daňová reforma v tejto oblasti žiadny vplyv. Zvýšením osobného odpočtu z 2 600 HRK na 3 800 HRK sa zvýši čistý príjem ľudí s nižšími platmi a zároveň prišlo k rastu počtu ľudí ktorý nebudujú zdaňovaný na nižších úrovniach, takže si všimneme, že štát chápe základné potreby občanov. V *Tabuľke č. 9* môžeme pozorovať štyri skupiny občanov, na ktoré sa vzťahuje problematika osobného odpočtu. Pomocou reformy v 2017 došlo ku vyrovnaniu osobného odpočtu pre všetky skupiny občanov a zároveň sa vytlačila možnosť „diskriminácie“ občanov, čím sa znižuje možnosť daňových únikov pomocou zmeny bydliska daňovníka.

Tabuľka č. 7 Zmeny v osobných odpočtoch pri DzP FO v roku 2017

Skupiny občanov osobného odpočtu	Pred reformou	Po reforme
Všeobecná skupina obyvateľov	2 600 HRK	3 800 HRK
Dôchodcovia	3 800 HRK	3 800 HRK
PP1	3 500 HRK	3 800 HRK
PP2	3 000 HRK	3 800 HRK

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP FO pre 2016 a 2017.

Sadzba dane z príjmu vo výške 12 % sa zachováva pri konečnom zdanení príjmu z majetku a majetkových práv, kapitálu a poistenia. Reforma v 2017 roku tiež priniesla zmenu v problematike závislého člena rodiny .Aby niekto mal postavenie závislého člena rodiny, jeho celkový príjmy (zdaniteľný príjem, nezdaniteľný príjem a iné príjmy) nesmú presiahnuť sumu 15 000 HRK ročne pričom pred ustanovením novej novely v zákone to bolo 13 000 HRK ročne .V prípade, že závislý člen bude mať príjem presahujúci 15 000 HRK ročne, je daňovník povinný podať daňové priznanie.

V systéme DzP PO bola najväčšou nevýhodou jednotná sadzba dane vo výške 20 %, ktorá je nekonkurencieschopná vo vzťahu k životnému prostrediu. Preto sa v rámci reformy v roku 2017 plánovalo jej zníženie z 20 % na 12 % pre poľnohospodárov, remeselníkov a malých podnikateľov s ročným príjmom nižším ako 3 milióny HRK a na 18 % pre ďalších daňovníkov v systéme DzP PO. Došlo tiež k zrušeniu úľavy z

reinvestovaného zisku, ktorá sa ukázala byť vhodná len pre určitých daňovníkov, o čom svedčí skutočnosť, že ju v priemere využili menej ako 2 % daňovníkov. Pokiaľ ide o rast výhod, jedným z opatrení je zvýšenie uznaných niektorých nákladov z 30% na 50%. bolo to iba niekoľko navrhovaných zmien, ktorých cieľom je administratívne a finančne odbremeniť podnikateľov a otvoriť priestor pre nové zahraničné aj domáce investície.

Druhému okruhu reforiem v roku 2018 sa nebudeme venovať, lebo hlavné zmeny nastali v zákone o DPH a v oblasti spotrebných dani. Nakoľko táto daň nepatrí do našej práce, presunieme sa na reformu z roku 2019, kde nastali zásadne zmeny v zdaňovaní FO a spoločností.

3.4.2 Reformy v roku 2019

V Chorvátskej republike existuje niekoľko ekonomických trendov, ktoré sú po väčšinu období stále. Niektoré z týchto trendov sú pozitívne, napr. stabilná cenová hladina alebo veľké úspory domácností. Existujú však aj určité negatívne trendy, ako napr. nízka miera zamestnanosti alebo zle rozvinutý kapitálový trh. Variabilita daňového systému je negatívnym trendom, ktorý ovplyvňuje zvýšenie daňového rizika všetkých účastníkov trhu, ako aj následné znižovanie investícií. Aj keď sú príspevky určené vládnym príjmom, a preto by sa nemali zjednodušiť týmto dokumentom, nemožno ich porovnávať s daňami a v tejto kapitole bude predstavená zrozumiteľnejšia štruktúra zmien príspevkov.

Práve v systéme výpočtu prínosu udalostí dochádza k jednej z najvýznamnejších zmien v novej reforme. Zrušili sa dva príspevky platené zamestnávateľmi zamestnancom: príspevok na povinné poistenie v nezamestnanosti (1,7 %) a príspevok na bezpečnosť pri práci (0,5 %), a súčasne sa zvyšuje príspevok na zdravotné poistenie z 15 % na 16,5 %. Celkovým efektom tejto zmeny je zníženie mzdových príspevkov zo 17,2 % na 16,5 %, čo predstavuje pokles o 0,7 percentuálneho bodu. Aj keď sa táto úľava na prvý pohľad nejaví ako významná, podľa ministerstva financií tieto zmeny uľavia zamestnávateľom asi 900 miliónov HRK (Vláda Chorvátskej republiky, 2018). Aj keď je chorvátsky daňový systém orientovaný na spotrebu, zaťaženie zamestnávateľov je mimoriadne vysoké a takáto daňová úľava je mimoriadne dôležitá. Uvoľnenie bremena zamestnávateľa má niekoľko pozitívnych účinkov: prilákanie zahraničných investorov k tomu, aby boli pracovníci v Chorvátsku relatívne lacnejší, zvýšenie miezd, ktoré spôsobí zvýšenie osobnej spotreby a zvýšenie vývozu v dôsledku zvýšenia konkurencieschopnosti.

V systéme DzP FO reformou z roku 2019 došlo k zmene daňových pásiem. Prvá daňová trieda sa zvyšuje zo 17 500 HRK na 30 000,00 HRK. Základ dane do 30 000 HRK sa bude počítať pomocou sadzby DzP FO vo výške 24 % a nad uvedenú sumu sa daň vypočíta vo výške 36 % *Tabuľka č.10*. Táto zmena má prilákať a udržať ľudí s vysokými príjmami ako sú: lekári, farmaceuti, odborníci v oblasti IT. Pracovníci s vysokými príjmami sú v Chorvátskej republike mimoriadne zaťažení, a táto zmena by to mala zmierniť.

Tabuľka č. 8 Zmeny v osobných odpočtoch pri DzP PO v roku 2019

Pred reformou v 2019		Po reforme v 2019	
Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane	Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane
0 - 17500	24 %	0 - 30 000	24 %
17500	36 %	30 000 -	36 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP PO pre 2018 a 2019.

Nasledujúca *Tabuľka č. 11* zobrazuje výpočet čistého platu pred a po daňovej reforme pre hrubý plat vo výške 30 000,00 HRK. Vyššia daňová úľava bude pre pracovníkov s vyššími príjmami, ako je zrejmé z vyššie uvedených tabuliek.

Tabuľka č. 9 Reforma 2019 výpočet čistej mzdy po zmene daňového pásma

	2018	2019
Hrubá mzda	30 000	30 000
I. pilier dôchodkového poistenia	4 500	4 500
II. pilier dôchodkového poistenia	1 500	1 500
Hrubé príspevky spolu	6 000	6 000
Celkový osobný odpočet	3 800	3 800
Zdaniteľný príjem	20 200	20 200
Celková daň	5 172	4 848
„Prirez“ (Zahreb)	931	873
Celková daň a „prirez“	6 103	5 721
Čistá mzda	17 897	18 279

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP FO pre 2019.

Čo sa týka DzP PO, Daňová legislatíva umožňuje v roku 2019 určitú úľavu v súvislosti so zdaňovaním úrokov, čo má za následok zníženie EBITDA o 30 %, maximálne do výšky 3 mil. a v prípade zahraničnej spoločnosti ide o limit 7 mil. EUR Spoločnosti sú povinné uviesť základ pre účtovanie nestraníckych poplatkov za to, čo sa stane s vymenovaným druhom v prípade, že kontrolované družstvo nie je členom. Poplatok podľa zákona o kompenzácii z dôvodu platby úrokov bol vykonaný a uhradený z dôvodu práv duševného vlastníctva tejto služby pozorovania trhu, obchodnej pomoci a auditu tretími stranami, ak platiteľovi bolo vyplatených najmenej 15% nákupného poplatku.

3.4.3 Reformy 2020

Zmeny ktoré nastali v roku 2020 v DzP FO sa týkali základného osobného mesačného odpočtu, ktorý sa zvýšil na 4 000 HRK. Efekt zvýšenia tohto osobného odpočtu môžeme poukázať na príklade z praxe konkrétneho daňovníka. Ak daňovník má hrubý mesačný príjem vo výške 5 000 HRK, pričom okrem tohto osobného odpočtu nemá žiadne ďalšie osobné odpočty, prichádzame k záveru, že jeho čistá mzda sa zvýši o 56 HRK mesačne. Týkalo sa to všetkých platov vyplatených od januára 2020 vrátane platu za december 2019.

Táto reforma v roku 2020 bola zameraná aj na mladšiu populáciu. Mladí ľudia s ročným zdaniteľným príjmom do 360 000 HRK majú zníženú DzP FO, konkrétne z príjmu zo samostatnej zárobkovej činnosti resp. mzdy o 100 % do 25 rokov a o 50 % od 26 do 30 rokov. Zníženie je realizované v ročnom výpočte DzP FO čo znamená, že neovplyvní mesačnú výšku čistej mzdy, ale bude realizované v jednej ročnej sume resp. vyplácané ku koncu roka. Napríklad osoba resp. daňovník, ktorý má v Záhrebe hrubý plat 8 000 HRK a nemá od 1. januára 2020 žiadne ďalšie odpočty. Po zdanení jeho čistá mesačná mzda bude 5 720,32 HRK z čoho vyplýva, že zaplatil na daniach a príplatkoch celkovo 679,68 HRK. „Z čoho nám vyplýva, že osoba mladšia ako 25 rokov dostane ročné vrátenie dane vo výške 8 156,16 HRK (679,68 *12 mesiacov) a osoba vo veku 26 až 30 rokov dostane 50 % z tejto sumy, resp. 4 078,08 HRK.“²⁶

Zmena sa dotkla aj samotných zamestnávateľov. Zamestnávatelia môžu používať daňové karty pri vyplácaní miezd bývalým zamestnancom za posledný mesiac práce a to

²⁶ KAGOR. *Porezna reforma – promjene propisa u primijeni od 01.01.2020.* [elektronický zdroj].2019, [cit. 2021-03-12]. Dostupné na: <https://kagor.hr/pregled-najvaznijih-poreznih-promjena-primjenjivih-na-vecinuh-malih-i-srednijih-poduzeca-od-01-01-2020/>.

najneskôr do výplaty mzdy alebo do dátumu splatnosti mzdy za posledný mesiac práce u tohto zamestnávateľa. V praxi to znamená, že zamestnanec, ktorý už nepracuje pre bývalého zamestnávateľa a medzitým nebol zamestnaný u iného zamestnávateľa, dostane za posledný mesiac práce u bývalého zamestnávateľa rovnakú čistú mzdu ako za ostatné mesiace práce.

Zmeny nastali aj v DzP PO. Jednou z najvýznamnejších zmien bol posun hranice príjmu na účel zaplatenej DzP PO. Hranica realizovaného príjmu na účel zaplataenia DzP PO vo výške 12 % sa zvyšuje z 3 na 7,5 milióna HRK. Zmena sa týkala zisku realizovaného od 01.01.2020, zatiaľ čo v roku 2019 stále zostala hranica príjmu vo výške 3 mil. HRK na zaplataenie dane zo zisku vo výške 12 %. Zmena vyššie uvedenej zmeny sa týkala tiež aj možnosti platiť DzP PO v hotovosti, ako aj hranice, od ktorej sú remeselníci povinní platiť DzP PO.

Druhá významná zmena, ktorú priniesla reforma z roku 2020 sa týkala daňovníka, ktorý má v úmysle začať konanie o premiestnení sídla alebo vedení podniku zo zahraničia späť do Chorvátska, alebo ak sa jedná o zlúčenie resp. splynutie, alebo rozdelenie spoločnosti. Taktiež tu bola zahrnutá likvidácia a ukončenie podnikania v skrátanom konaní. Konkrétny daňovník je povinný oznámiť daňovej správe najneskôr 30 dní pred začatím formálnych opatrení. Daňové priznanie k DzP PO sa podáva do 30 dní od začatia konkurzného konania a do 8 dní od začatia likvidácie. V prípade nepredloženia, sa daň sa z príjmu určí vymeraním.

Tabuľka 10: Zmeny v osobných odpočtoch pri DzP PO v roku 2020

Pred reformou v 2020		Po reforme v 2020	
Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane	Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane
Do 3 mil. HRK	12 %	Do 7.5 mil. HRK	12 %
Nad 3 mil. HRK	18 %	Nad 7.5 mil. HRK	18 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP PO pre 2019 a 2020.

3.4.4 Reformy 2021

V piatom kole daňovej reformy boli navrhnuté novely zákona o DzP FO, ktoré by od začiatku roka 2021 znížili sadzby DzP FO . V *Tabuľke č.13.* môžeme pozorovať zmenu v sadzbách DzP FO, kedy sa zníži sadzba dane z 36 % na 30 % a z 24 % na 20 %.

Navrhované zmeny tiež definujú daňové zaobchádzanie s národnými dávkami pre starších ľudí a z tejto dávky, ktorá bude zavedená začiatkom budúceho roka a bude predstavovať 800 HRK mesačne, sa nebude platiť daň z príjmu.

Tabuľka č. 11: Zmeny v osobných odpočtoch pri DzP FO v roku 2021

Pred reformou 2021		Po reforme 2021	
Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane	Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane
0 - 30 000	24 %	0 - 30 000	20 %
30 000 -	36 %	30 000 -	30 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP PO pre 2020 a 2021.

Navrhované je zrušenie rozšírenia zdaňovania s ročnou sadzbou 24 % daňovníkov, ktorí dosiahli dodatočný príjem na základe iných príjmov, a to až do päťnásobku sumy základu pre osobný odpočet, čím sa zjednoduší daňový systém.

V piatom kole reforiem prišli na rad aj novely zákona o DzP PO, ktoré znižujú sadzbu dane pre podnikateľov resp. spoločností s ročným príjmom do 7,5 milióna HRK z 12 % na 10 %. Táto znížená sadzba dane na 10 % sa týka viac ako 93 % podnikateľov. Sadzba zrážkovej dane na výplatu dividend a podielov na zisku zahraničným osobám, ktoré nie sú FO, by sa tak znížila z 12 % na 10 %, pretože novely zákona o DzP PO upravujú zníženie sadzby pre príjem z realizovaného kapitálu.

U všetkých daňovníkov, ktorí zarábajú až 7,5 milióna HRK ročne, sa sadzba dane znižuje z 12% na 10%. Na zisk dosiahnutý v roku 2021 sa prvýkrát uplatní daň zo zisku vo výške 10 %. „*Ak vezmeme do úvahy vyššie opísané zníženie sadzieb dane z príjmu, na príklade daňového poplatníka, ktorý platí prirážku (prírez) v Záhrebe, sa celkové daňové zaťaženie vyplácaných ziskov od spoločností s príjmom nižším ako 7,5 milióna HRK zníži z 24,46% na 20,62%.*“²⁷

²⁷ KAGOR. *Porezna reforma 2021. – promjene propisa u primijeni od 01.01.2021.* [elektronický zdroj].2020, [cit. 2021-03-14]. Dostupné na: <https://kagor.hr/porezna-reforma-2021-promjene-propisa-u-primijeni-od-01-01-2021/>.

Tabuľka č. 12: Zmeny v osobných odpočtoch pri DzP PO v roku 2021

Pred reformou v 2021		Po reforme v 2020 ¹	
Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane	Daňové pásma (HRK)	Sadzba dane
Do 7.5 mil. HRK	12 %	Do 7.5 mil. HRK	10 %
Nad 7.5 mil. HRK	18 %	Nad 7.5 mil. HRK	18 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Chorvátskeho Zákona o DzP PO pre 2020 a 2021.

Zmena sa tiež dotkne sadzby zrážkovej dane pri výplatách dividend a podielov na zisku, kedy dochádza k zníženiu z 12 % na 10 % pri výplate ziskov zahraničným akcionárom a členom spoločnosti, ktorí nie sú FO. „Navrhuje sa taktiež znížiť sadzbu zrážkovej dane na výkony zahraničných výkonných umelcov (umelcov, zabávačov, športovcov atď.) Z 15 % na 10 %.“²⁸

Daňovo uznateľným nákladom úverovej inštitúcie je výška odpisu pohľadávok (istina a úroky vyjadrené v príjmoch) od neprepojenej fyzickej alebo právnickej osoby, ktoré boli predtým znehodnotené a vyhradené v súlade s predpismi Chorvátskej národnej banky. To nepriamo odrádza úverové inštitúcie od predaja týchto pohľadávok agentúram na spätné odkúpenie pohľadávok. Výška odpísaného záväzku sa nepovažuje za zdaniteľný príjem alebo príjem dlžníka a nemá vplyv napríklad na hranicu príjmu, podľa ktorej sa určuje sadzba dane z príjmu.

Vďaka daňovej politike sa Chorvátsko blíži k ideálnej situácii v rozdeľovaní daňových príjmov. Daňovými zmenami sa posilnil rozpočet miestnej samosprávy a spravodlivejšou distribúciou sa prispelo k vyváženejšiemu rozvoju. Vyspelá krajina by mala ísť smerom ku modernizácii, posilneniu odolnosti ekonomiky prostredníctvom zrýchlenej digitalizácie, environmentálneho prechodu a prijatia nových technológií. V tejto súvislosti je daňová politika dôležitou pákou na posilnenie sociálneho zabezpečenia, odľahčenia hospodárstva a zvýšenia jeho konkurencieschopnosti.

Daňová politika využíva redistribučnú funkciu štátneho rozpočtu na dosahovanie hospodárskych a sociálnych priorít, najmä v čase krízy akou je aj COVID-19. Tiež

²⁸ KAGOR. *Porezna reforma 2021. – promjene propisa u primijeni od 01.01.2021.* [elektronický zdroj].2020, [cit. 2021-03-14]. Dostupné na: <https://kagor.hr/porezna-reforma-2021-promjene-propisa-u-primijeni-od-01-01-2021/>.

prispieva k zvýšeniu príjmov občanov, hospodárskych činností a zamestnanosti s cieľom nasmerovať hospodárske činnosti a sociálny rozvoj na konkurencieschopné, inteligentné a zelené technológie pomocou stimulov.

Bez ohľadu na pandémiu, ktorá otriasla celým svetom, vláda verí, že v nasledujúcich štyroch rokoch vytvorí podmienky pre 100 000 nových pracovných miest a priemerná čistá mzda sa zvýši na tisíc, zatiaľ čo dôchodky porastú až o 10%. S rastom HDP však v posledných rokoch rástol aj podiel daňových príjmov na HDP. Chorvátsko je na dne EÚ, pokiaľ ide o dane zo mzdy, ale je v strede, pokiaľ ide o výšku sociálnych odvodov, ale lepšie na tom je pokiaľ ide o tlak na spotrebu prostredníctvom DPH a spotrebných daní. Daňová politika musí byť zameraná na zvýšenie HDP, cieľom vlády spolu s daňovými stimulmi a zmenami je dosiahnuť, aby bol daňový systém stabilnejší, spravodlivejší a transparentnejší.. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o DPH, navrhuje harmonizáciu so smernicami Rady EÚ o predaji tovaru na diaľku a zrušení výnimiek z DPH pri dovoze tovaru nízkej hodnoty. Toto je opatrenie, ktoré by malo vstúpiť do platnosti 1.7. 2021, čo by malo za následok zaplatenie chorvátskej DPH z dodávok konečnému spotrebiteľovi prostredníctvom platformy alebo pri importe. Celkovo všetky zmeny ktoré sa konajú v rámci daňového systému krajiny ovplyvňujú zároveň aj jej makroekonomické ukazovatele hlavne akým je HDP a daňová kvóta.

3.5 Reformné kroky Talianska s dopadom na príjmy z daní

V prostredí slabého rastu a vysokého verejného dlhu čelí daňový systém v Taliansku trom vzájomne súvisiacim výzvam. Po prvé, musí generovať dostatočné príjmy, ktoré pomôžu pri znižovaní verejného dlhu. Po druhé, musí podporovať rast tým, že nebude v maximálnej možnej miere zasahovať do ekonomických rozhodnutí (efektívnosť), pričom bude udržiavať nízke administratívne náklady daňových poplatníkov a orgánov (jednoduchosť). Napokon musí dať obyvateľom platiacim dane záruku, že systém je spravodlivý (spravodlivosť) a že ich zdroje sa vynakladajú čo najefektívnejším spôsobom na dosiahnutie sociálne dohodnutých cieľov. Celková úroveň daňových príjmov je už vysoká, preto odborníci tvrdia, že by sa reformy mali zamerať na príjmovovo neutrálny posun v zložení daní s cieľom podporiť rast a spravodlivejšie rozložiť zaťaženie. V talianskom daňovom systéme prebehli tiež dôležité zmeny. Zmeny spolu s existujúcimi silnými stránkami systému, ako je napríklad efektívna správa daní, poskytujú v budúcom roku

príležitosť na prepracovanie daňovej politiky spôsobom, ktorý je priaznivejší pre rast a spravodlivejší

Namiesto rozsiahleho znižovania daní, sú navrhované ciele opatrenia, ktoré môžu byť účinnejšie pri stimulovaní nových zamestnancov a investíciách a majú nižšie rozpočtové náklady. Napríklad škrtky v príspevkoch na sociálne zabezpečenie pri prijímaní zamestnancov s nízkym príjmom, pre ženy a mládež by mohli mať silnejší vplyv vzhľadom na nové zamestnanie.

Tieto zníženia daní by mohli byť čiastočne financované rozšírením základu dane, napríklad znížením daňových výdavkov. Daňové výdavky sú ušlým príjmom v dôsledku osobitného daňového zaobchádzania, ako sú výnimky a nižšie sadzby. V Taliansku sú relatívne vysoké a dosahujú okolo 8 percent HDP. Aj keď niektoré formy daňovej podpory môžu byť oprávnené, daňové výdavky sú často zlým spôsobom pri dosahovaní politických cieľov, vytváraní deformácií a unikaní verejnej kontrole. Vládna podpora poskytnutá prostredníctvom daňových výdavkov, najmä znížené sadzby DPH a oslobodenia od dane, by sa mala v rámci rozpočtového procesu pravidelne prehodnocovať spolu s bežnými výdavkami. Rozpočet by mal zefektívniť rôzne daňové výdavky a národné a európske dotácie, ktoré sú prospešné pre poľnohospodársky sektor. Ďalšou výhodou by bol jednoduchší daňový systém, ktorý znižuje náklady na správu a posilňuje súlad s predpismi.

Daňový systém môže a zároveň by mal byť spravodlivejší. Jedným z dobrých príkladov je daň z majetku. Ďalším opatrením by malo byť posilnenie dedičskej a darovacej dane, ktorá je na úrovni necelých 0,1 percenta HDP veľmi nízka, kvôli štedrým daňovým sadzbám a úľavám. Toto by mohlo nielen zvýšiť progresivitu systému, ale dodatočné príjmy by sa mohli použiť aj na zníženie daní z práce a kapitálu. Zintenzívnenie úsilia v boji proti daňovým únikom by tiež mohlo zvýšiť príjmy a spravodlivejšie rozdeliť daňové zaťaženie.

Všetky uvedené skutočnosti by mali byť doplnené systematickým prehodnocovaním spôsobu využívania daňových výnosov zdola nahor. V tejto súvislosti sa komisár pre preskúmanie výdavkov zameriava nielen na znižovanie neproduktívnych výdavkov, ale aj na hodnotenie efektívnosti verejných programov vzhľadom na ich stanovené ciele je pozitívne - napríklad môžu existovať „produktívne“ programy zamerané na ciele, ktoré nie sú širší záujem. Takto uvoľnené zdroje by mohli ďalej podporovať nižšie daňové sadzby alebo vyššie verejné investície.

Tieto reformy by mohli mať dôležitý dopad na rast. Naša analýza naznačuje, že príjmovovo neutrálny balík reforiem, ktorý znižuje daň z práce, poskytuje stimuly pre

súkromné investície a zahŕňa mierny nárast verejných investícií, by mohol počas 2 rokov zdvihnúť úroveň HDP približne o 0,5% a položiť dlhodobejšie základ pre dynamickejšiu a rýchlejšie rastúcu ekonomiku.

3.5.1 Nový GAAR

Bola zavedená rozsiahla a podrobná disciplína zneužívania daňovej legislatívy s cieľom minimalizovať neistotu pri výklade a hodnotení existencie zneužívania správania zo strany daňovníka.

Podľa predchádzajúcej platnej legislatívy bolo prijaté ustanovenie proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam (článok 37-bis prezidentského dekrétu č. 600/1973), ale negatívom bolo, že jeho pôsobnosť bola obmedzená iba na DzP FO. Navyše existovali podmienky, ktoré to sťažovali ako resp. bolo nevyhnutné, aby aspoň jedna z transakcií bola uvedená v zákone a bola zahrnutá do údajného systému vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré vykonáva daňovník.

V poslednom desaťročí však talianske daňové súdy, najmä Najvyšší súd, postupne vyvinuli mimoriadne širokú doktrínu zneužitia daňového práva, ktorá sa dá uplatniť za úzkymi hranicami stanovenými v pôvodnom článku 37-bis. Určité neprimerané aplikácie tejto doktríny vo viacerých dôležitých súdnych sporoch spôsobili medzi daňovníkmi a odborníkmi veľkú neistotu a daňové úrady začali tento mocný nástroj využívať čoraz agresívnejšie. Potreba nových právnych predpisov bola nevyhnutná.

Nový GAAR sa vzťahuje na všetky dane, priame aj nepriame a mal by podstatne znížiť neistotu a nedôveru, ktorá sa v priebehu rokov vytvorila. „*Najdôležitejšie vlastnosti nového GAAR-u sú:*

- *Poskytuje jasnú - aj keď nevyhnutne všeobecnú - definíciu toho, čo sa považuje za zneužitie daňového práva resp. legislatívy: akými sú napr. transakcie bez ekonomickej podstaty, ktoré formálne rešpektujú zákon, ale v podstate dosahujú využívajú daňové výhody ktoré nie sú určené pre nich.*
- *Objasňuje sa v ňom, že daňovník si môže slobodne vybrať z rôznych daňových režimov ponúkaných zákonom a z transakcií s odlišným daňovým režimom.*
- *Potvrďuje, že daňovník môže predložiť daňovým orgánom žiadosť o rozhodnutie, aby vopred vedel, či určitú transakciu možno považovať za zneužívajúcu.*

- *Stanovuje jasné procesné pravidlá pre daňové výmery založené na údajnom zneužití práva s riadnymi zárukami pre daňovníka.*
- *Objasňuje dôkazné bremeno s daňovou správou a s daňovníkom.*
- *Upresňuje, že v prípade súdneho sporu nemôže daňový súd z úradnej moci zistiť zneužitie práva, ak to daňová správa predtým neuviedla a v rozsahu tohto tvrdenia.*²⁹
- *Potvrďuje, že v prípade súdneho sporu môžu byť vyššie dane vymerané za údajné zneužitie práva vyberané až po prvostupňovom rozsudku, ktorým sa úplne alebo čiastočne zamietne odvolanie daňovníka.*
- *Tvrdí, že zneužitie práva možno posúdiť, iba ak neexistujú žiadne iné osobitné daňové ustanovenia, ktoré by mohli účinne kontrastovať s konaním daňovníka.*
- *Objasňuje, že nezákonné transakcie nemôžu viesť k daňovým trestným činom. Občianske tresty zostávajú splatné.*

Tieto body v novom opatrení GAAR by sa mali postarať o to aby sa navrátila dôvera k vláde ako aj súdnemu dvoru zo strany daňovníka, ale aj daňovej správy.

3.5.2 Nový daňové stimuly pre prichádzajúcich pracovníkov, podnikateľov, športové hviezdy, výskumných pracovníkov a profesorov

Jedna z najväčších zmien v oblasti DzP FO a PO pre rok 2019 v Taliansku bol *Zákonná vyhláška č. 34/2019*, ktorá bola schválená talianskym parlamentom 28. júna 2019. Boli zavedené nové daňové stimuly pre prichádzajúcich pracovníkov, podnikateľov, športové hviezdy, výskumných pracovníkov a profesorov, ktorí si prenesú svoju daňovú rezidenciu do Talianska. Novým bolo zamerané na prilákanie jednotlivcov hlavne jednotlivcov s vyššími príjmami. Nové podmienky mali za cieľ poskytnúť prítťažlivejšie daňové stimuly a podmienky, ktoré by prilákali takýto druh ľudského kapitálu do Talianska. Tieto nové opatrenia rozšírili škálu talianskych daňových stimulov pre jednotlivcov, ktorí majú v súčasnosti bydlisko v zahraničí. Tiež tieto zmeny otvárajú nové príležitosti pre účely plánovania daní z bohatstva.

Taliansky zákon v súčasnosti poskytuje päť rôznych atraktívnych daňových režimov pre nových rezidentov:

²⁹ PERSIANI, Alessio. *Italy introduces new rules to increase certainty of tax law*. [elektronický zdroj].2015, [cit. 2021-03-22]. Dostupné na: <https://www.mwe.com/insights/italy-introduces-new-rules/>.

- pracovníci a podnikatelia;
- profesori a výskumní pracovníci;
- jednotlivci a rodiny s vysokým čistým imaním;
- jednotlivci na dôchodku, ktorí sa sťahujú na juh Talianska;
- profesionálni športovci (hráči, tréneri, manažéri športu).

Špeciálny daňový režim pre prichádzajúcich pracovníkov a (individuálnych) podnikateľov určuje, že od roku 2020 bude jednotlivec ako zamestnanec, samostatne zárobkovo činný pracovník, manažér alebo jednotlivec podnikateľ podliehať talianskej DzP FO resp. IRPEF iba z 30 % z príjmu čo znamená, že 70 % príjmu bude oslobodeného. Podmienkou je, že daný príjem musí pochádzať z činnosti vykonávanej v Taliansku a osoba sa musí stať talianskym daňovým rezidentom podľa talianskeho daňového zákona. Jednotlivci sa považujú za talianskych daňových rezidentov, ak sú po väčšiu časť daného zdaňovacieho obdobia zapísaní v talianskom registri obyvateľov rezidentov, alebo majú bydlisko v Taliansku. Napríklad jednotlivci zaregistrovaní v talianskom registri od 4. júla 2019 sa od roku 2020 považujú za talianskych daňových rezidentov, a preto môžu využívať nové daňové stimuly od zdaňovacieho obdobia 2020.

Pre jednotlivcov, ktorí spĺňajú tieto kritériá:

- pred premiestnením daňovej rezidencie do Talianska nebol rezidentom v Taliansku posledné dva roky;
- snaží sa zostať v Taliansku ako daňový rezident nasledujúce dva roky,
- pracuje alebo vykonáva činnosť v Taliansku.

V Taliansku je možné DzP FO znížiť približne na 13 % (30% zo zdaniteľného príjmu * 43% najvyššia sadzba dane z príjmu fyzických osôb).

Ak prichádzajúci pracovníci presunú svoje bydlisko do niektorého z juhotalianskych regiónov resp. Molise Abruzzo, Apúlia, Kampánia, Sicília Basilicata, Sardínia alebo Kalábria. V takom prípade je možné DzP FO znížiť, čím sa oslobodenie od dane zvyšuje na 90 % a teda iba 10% z príjmu bude podliehať DzP FO. Takýmito stimulmi talianska vláda chce motivovať a hlavne podporiť juh Talianska, ktorý zaostáva ekonomicky za severom. Tieto stimuly sú dlhoročným riešením a na ich významné výsledky si Talianska vláda bude musieť zopár rokov počkať.

Nové stimuly platia päť rokov a je možné ich predĺžiť o ďalších päť rokov, teda celkovo desať rokov. Výnimkou 50% príjmu v predĺženom období - za určitých

dodatočných podmienok: rezidenčná nehnuteľnosť je v Taliansku kúpená za posledných 12 mesiacov od získania bydliska v Taliansku, alebo v nasledujúcich 12 mesiacoch, alebo je tam nezaopatrené dieťa; ak sú tri nezaopatrené deti, výnimka v predĺženom období sa zvyšuje na 90%.

Počnúc fiškálnym rokom 2020 budú mať výskumní pracovníci a profesori, ktorí presťahujú svoje daňovú rezidenciu v Taliansku, 90 % oslobodenie od zdaniteľného základu z príjmu pochádzajúceho z činnosti vykonávanej v Taliansku.

Dávka sa vzťahuje na rok, v ktorom je profesor alebo výskumný pracovník kvalifikovaný ako daňový rezident v Taliansku a na nasledujúcich päť zdaňovacích období.

Ak daňový poplatník kúpi dom v Taliansku za posledných 12 mesiacov od nadobudnutia rezidencie v Taliansku, na základe nových ustanovení zavedených vyhláškou o raste, by sa mohlo celkové motivačné obdobie predĺžiť až na 8 rokov. Takéto predĺženie na 8 rokov sa bude týkať aj profesorov, alebo výskumných pracovníkov, ktorí majú maloleté deti vo veku napr. troch alebo štyroch rokov.

Nová vyhláška sa tiež týka výnimiek pre prichádzajúcich pracovníkov, akými sú profesionálnych športovcov, ktorí sa rozhodli presťahovať do Talianska. Ak sú splnené všetky podmienky vydané pre prichádzajúcich pracovníkov, môžu športovci podliehať zdaneniu až 50 % DzP FO namiesto 30 %, ktoré sa týkajú všeobecne prichádzajúcich pracovníkov a to z príjmu získaného z činnosti vykonávanej v Taliansku po dobu 5 rokov.

Profesionálni športovci môžu tiež využiť ďalšie daňové výhody, ktoré poskytujú predĺženie o ďalších 5 rokov. Podmienky sú rovnaké ako pri predchádzajúcich prípadoch a tým sú kúpa rezidenčnej nehnuteľnosti v Taliansku alebo v prípade, že majú nezaopatrené dieťa. Z druhej strany ďalšie výhody akými sú 90 % oslobodenie od príjmu spojené s presídlením na juh Talianska sa na športovcov nevzťahujú. Stimuly by sa mohli vzťahovať aj na trénerov a športových manažérov, ktorí sa presťahujú do Talianska ako zamestnanci talianskych klubov. Takto by sa talianskym športovým klubom zvýšila konkurencieschopnosť na medzinárodnej úrovni.

Daňový stimul pre prichádzajúcich pracovníkov a profesionálnych športovcov je alternatívou k systému daňových stimulov resp. Režim „Res-non-Dom“ o ktorom si povieme v nasledujúcej podkapitole.

3.5.3 Režim „Res-non-Dom“

Režim „Res-non-Dom“ spočíva v tom, že Taliansko zaviedlo jednotnú daň pre bohatých cudzincov, čím konkurovali podobnej iniciatíve vo Veľkej Británii a Španielsku, ktoré úspešne prilákali množstvo bohatých daňovníkov akými sú napr. športovci. Všetci cudzinci, ktorí si ako miesto pobytu zvolia Taliansko na účely zdanenia príjmu dosiahnutého kdekoľvek na svete, budú teda v budúcnosti platiť dane vo výške 100 000 eur ročne.

Od roku 2017 sa jednotlivci s vysokými príjmami, ktorí chcú premiestniť svoje daňové rezidentstvo do Talianska, môžu rozhodnúť pre substitučné zdanenie vo výške 100 000 EUR. Tento režim sa uplatňuje ak daňovník nebol talianskym daňovým rezidentom najmenej deväť z desiatich rokov pred prvým rokom, v ktorom žiadateľ premiestňuje daňovú rezidenciu do Talianska. Ak je táto podmienka splnená, režim udeľuje oslobodenie od DzP FO (IRPEF) zo zahraničného (netalianskeho) príjmu s výhradou zaplatenia ročnej substitučnej dane vo výške 100 000 EUR, ktorá však neprihliada na daňové úľavy na daniach platených v zahraničí. Fyzické osoby majú z daňového hľadiska postavenie talianskeho rezidenta, ak v krajine prebývali dlhšie ako pol roka. Podľa talianskeho daňového zákona bude možné jednotnú daňovú povinnosť pre cudzincov obnovovať každý rok, najviac na 15 rokov.

Nový rezident navyše po celú dobu platnosti režimu nebude podliehať talianskym daniam z majetku resp. IVIE a IVAFAE zo zahraničných aktív. Dane z dedičstva a daru sa nebudú vzťahovať na zahraničné aktíva v držbe nového talianskeho rezidenta, zatiaľ čo talianske aktíva sa budú zdaňovať normálne.

Uplatňovanie režimu sa poskytuje aj príbuzným daňovníka, ktorí sa presťahujú do Talianska. Podliehajú substitučnej dani vo výške 25 000 EUR zo všetkých prijatých príjmov zo zahraničia resp. mimo Talianska. Ak sa rozhodnú zaregistrovať najbližších rodinných príslušníkov v Taliansku, suma sa zvýši o ďalších 25 000 eur na osobu. Tento režim je možné zvoliť priamo v daňovom priznaní k DzP FO alebo podaním žiadosti o predbežné rozhodnutie pred Talianskou daňovou agentúrou .

Ako bolo uvedené vyššie, režim „Res-non-Dom“ môže byť alternatívou k systému daňových stimulov pre prichádzajúcich pracovníkov / profesionálnych športovcov.

Nový režim pre prichádzajúcich pracovníkov by mohol umožniť podstatnú úsporu ich ročného talianskeho platu, zatiaľ čo daňový stimul Res-non-Dom by mohol umožniť

podstatnú úsporu príjmu zo zahraničného zdroja, napríklad dividendy od zahraničných spoločností alebo autorské honoráre.

Inými slovami, daňový stimul vo výške 100 000 EUR sa zameriava na elitu športových hviezd s medzinárodnými aktívami a investíciami, môže ísť o výnosy zo sponzorských zmlúv, ako sú platby prijaté americkou spoločnosťou na výrobu športového oblečenia za sponzorské činnosti vykonávané výlučne v Brazílii. Zatiaľ čo nový režim, ktorý bol nedávno zmenený a doplnený vyhláškou, ustanovuje všeobecný súbor pravidiel potenciálne uplatniteľných na všetkých športovcoch prestupujúcich do talianskych klubov.

Očakáva sa, že tento krok, ktorý je navrhnutý, z krátkodobého hľadiska priláka do Talianska najmenej tisíc ľudí. Týmto krokom Taliansko zásadným spôsobom zmení súčasnú daňovú politiku.

Tieto dva režimy by bolo možné najlepšie porovnať na príklade, kde môžeme objasniť rozdiel medzi osobitnými režimami.

Argentínsky špičkový basketbalový hráč je v súčasnosti daňovým rezidentom v Nemecku. Ak by sa rozhodol presťahovať do Talianska a hrať za taliansky basketbalový klub, mohol by využívať nový taliansky daňový režim určený pre prichádzajúcich pracovníkov, ktorí sa od roku 2020 presťahujú do Talianska. Jeho príjem zo zamestnania resp. príjem, ktorý dostáva od talianskeho basketbalového klubu, by po dobu 5 rokov podliehal talianskej DzP FO len z časti rovnajúcej sa 50% príjmu, zatiaľ čo na druhú polovicu by sa vzťahovalo 50 % oslobodenie od dane.

Pri prestupe do Talianska by basketbalový hráč mal aj inú možnosť ako zmierniť svoje osobné daňové zaťaženie. Môže sa rozhodnúť pre režim Res-non-Dom zaplatením jednorazovej dane vo výške 100 000 EUR ročne a tým pádom všetky príjmy zo zahraničia by nepodliehali celosvetovému zdaneniu v Taliansku.

3.5.4 Návrh ďalšieho reformného plánu Talianska

Taliansko plánuje podľa návrhu Národného programu reforiem, postupne znižovať individuálne sadzby DzP FO z piatich na dve a stanoviť sadzbu DzP PO na 20 %. Vláda sa pohráva s myšlienkou stanoviť sadzby dane na 15 % a 20 % pre všetkých daňovníkov, pričom nižšia sadzba je vyhradená pre príjmy nižšie ako 30 000 eur ročne. V súčasnosti existuje päť daňových sadzieb, ktoré sa pohybujú od 23 % do 43 %. Daňová reforma potenciálne zvýši rozpočtový deficit Talianska, pokiaľ nebude kompenzovaná znížením verejných výdavkov. Sadzba dane z príjmov PO (IRES), ktorá je v súčasnosti na úrovni 24

%, by sa znížila na 20 %. Išlo by o porovnateľné zmeny ako v Chorvátskej reforme, o ktorej sme si povedali vyššie. Takéto zmeny by boli zásadné, ale zároveň by bol potrebný čas na ich vykonanie.

4 Diskusia

Naše pozorované krajiny sú Chorvátsko a Taliansko a nami pozorované obdobie je od roku 2009 až do roku 2019. Nakoľko sme chceli dôsledne vysvetliť dané dôvody správania sa skúmanej problematiky, zašli sme aj do blízkej minulosti v rozpätí 20 rokov. Makroekonómia sleduje správanie ekonomiky ako celku, na rozdiel od mikroekonómie, ktorá vysvetľuje ekonomické správanie jednotlivcov, domácností, podnikov a priemyselných odvetví. Najbežnejším ukazovateľom pri meraní ekonomickej aktivity krajiny je HDP. V našej práci sme si vybrali dva makroekonomické ukazovatele, ktoré sú navzájom úzko prepojené. Sú nimi HDP a zložená daňová kvóta. Daňová politika sa musí zameriavať na zvýšenie HDP a cieľom vlády spolu s daňovými stimulmi a zmenami je dosiahnuť, aby bol daňový systém stabilnejší, spravodlivejší a transparentnejší.

V našej práci sme porovnali rast a vývoj HDP v oboch pozorovaných krajinách a došli sme k záveru, že Chorvátsko uskutočňovalo proti cyklickú fiškálnu politiku. Pričom v období pred recesiou v 2009 uskutočňovala expanzívnu fiškálnu politiku a po nástupe hospodárskej krízy reštriktívnu. Cieľom vlády bolo znižovanie verejného dlhu a z tohto dôvodu, ale aj kvôli strate nezávislosti v oblasti menovej politiky, pokračovala v proti cyklickej fiškálnej politike. Vláda počas sledovaného obdobia pokračovala v podpore hospodárskeho rastu, konkurencieschopnosti a makroekonomickej stability prostredníctvom fiškálnej politiky. Ďalším znižovaním daňového zaťaženia a nedaňových odvodov sa usiluje o zvýšenie konkurencieschopnosti ekonomiky. Rozpočet verejnej správy po zavedení eura bude hrať počas hospodárskeho cyklu ešte väčšiu stabilizačnú úlohu.

Počas nami sledovaného obdobia bolo uskutočnených 5 fáz právnych zmien v daňovom systéme. V Chorvátsku ovplyvnili nie len hospodársku situáciu, ale aj makroekonomický ukazovateľ akým je HDP. Táto reforma pokrýva väčšinu daní v Chorvátsku a najväčšie zmeny nastali v systéme DPH, DzP FO a PO. Znížená bola celková úroveň sadzby DzP FO a PO a boli posunuté daňové pásma. Významné zmeny nastali aj u zamestnávateľov a v sociálnych poplatkoch, ktoré zamestnávateľ odvádza pre zamestnanca. Chorvátsko tým chcelo dosiahnuť, aby sa náklady na prácu znížili a zároveň rástol dopyt po pracovnej sile a ponuka pracovných síl, čo by bolo stimulované nižšími hraničnými daňovými sadzbami. V budúcnosti by sa vedel ovplyvniť rast HDP ako aj zložená daňová kvóta.

Taliansko disponuje silnou ekonomikou s 57 mil. obyvateľov, sústredených na relatívne malom území so silnými regionálnymi rozdielmi. Mnoho talianskych ekonomických problémov bolo dlhodobých, vrátane vysokého počtu problémových pôžičiek v súvahách jeho centrálnych bánk, kombinovaných s desaťročiami pomalého rastu. Patrí medzi krajiny s najvýznamnejším verejným dlhom - okolo 2,8 bilióna EUR v roku 2018 - a krajina navyše čelí vysokej nezamestnanosti, pretože ešte pred finančnou krízou v rokoch 2007 - 2009 sa sledovaná situácia zhoršila. Taliansko zaviedol určité zmeny v daňovej legislatíve. Nakoľko je Taliansko známe z historického hľadiska daňovými únikmi, vláda zapracovala na novom systéme GAAR. Tento nový systém by mal znížiť daňové úniky a tým zvýšiť príjem z dani do štátneho rozpočtu. Návrh bol hlavne iniciovaný daňovou správou, ktorá chce zvýšiť spravodlivosť a tiež znížiť účinky šedej ekonomiky. Následne vláda zaviedla nove daňové úľavy, ktoré ponúkajú priaznivé podmienky pre prichádzajúcich športovcov, profesorov, výskumných pracovníkov a celkovo bohatších jednotlivcov. Týmto motivuje cudzincov, aby sa registrovali ako rezidenti Talianska, čím si samotné Taliansko zvýši príjem do štátneho rozpočtu. Zároveň nový prílev kapitálu vplýva pozitívne na rast HDP.

Časť reforiem sa zamerala na hospodársky menej vyvinutý juh Talianska. Vláda vysokými daňovými úľavami chce motivovať jednotlivcov k presťahovaniu sa do južného Talianska. Cieľom je oživenie tejto časti krajiny hlavne z ekonomického hľadiska a využitie jeho potenciálu, čo by sa časom vedelo odraziť priaznivo na makroekonomických ukazovateľoch. Taliansko tiež zaviedlo režim „Res-non-Dom“ pre všetkých jednotlivcov, ktorí si chcú premiestniť svoje bydlisko do Talianska po tom, čo žili v zahraničí viac ako 9 rokov. Cieľom tejto novej právnej úpravy je prilákať jednotlivcov s vysokým čistým imaním a následne do krajiny priniesť kapitál. Jednorazová daň je stanovená na 100 000 EUR ročne pre všetkých jednotlivcov, pričom po jej zaplatení všetok ich zahraničný kapitál nebude podliehať zdaňovaniu celosvetovej DzP v Taliansku.

Jeden z najvýraznejších ukazovateľov, ktorý slúži na porovnanie daňového zaťaženia krajín je zložená daňová kvóta. Daňová kvóta poukazuje na vyspelosť hospodárstva a jeho rast, keďže pri jej výpočte používame HDP. Pozorujme, že Chorvátsko a Taliansko počas nami sledovaného obdobia nemali žiadne veľké oscilácie v daňovej kvóte. V priemere daňová kvóta chorvátska bola na úrovni 36 %, pokiaľ talianska daňová kvóta bola v priemere na úrovni 42 %. Taliansko sa zaraďuje medzi top 10 ekonomík v rámci EÚ, pokiaľ Chorvátsko sa počas celej sledovanej doby nachádza v priemere.

Chorvátsko je najmladší členom EÚ a ešte stále prebiehajú reformy, ktoré by mali dopomôcť k jeho rastu

Podiel DzP FO v štruktúre verejných príjmov Chorvátskej republiky je nízky a považuje sa za dôvod vysokej nezamestnanosti a nízkych miezd, ale aj neustáleho zvyšovania nezdaniteľnej časti príjmov a daňových úľav. V iných európskych krajinách je DzP FO jednou z najštedrejších daní z hľadiska fiškálnej štedrosti. V Taliansku predstavuje podiel DzP FO 11 %, čo je vyššie ako priemerná úroveň EÚ. Dôvod môžeme nájsť vo vysokých sadzbách DzP FO. V súvislosti s podielom DzP spoločností v štruktúre verejných príjmov môžeme vyvodiť záver, že obe krajiny sú na tom podobne, dokonca obe krajiny sa pohybujú okolo priemeru EÚ.

V našej práci sme sa tiež venovali rozdeleniu daňových príjmov do štátnych rozpočtov. V oboch krajinách najväčší podiel plynie do centrálnej vlády, následne do fondov sociálneho zabezpečenia, na treťom mieste je lokálna vláda a na poslednom mieste sú inštitúcie EÚ. Percentuálny rozdiel medzi oboma krajinami v jednotlivých úrovniach je zanedbateľný. Systém prerozdelenia daňových príjmov do rozpočtov na jednotlivých úrovniach je v oboch krajinách podobný.

Nami sledované obdobie bolo od roku 2009 do roku 2019, kedy ešte globálna ekonomika nebola ovplyvňovaná dopadmi pandémie. V súčasnosti sa obe krajiny nachádzajú uprostred pandémie a celosvetovej krízy, preto je ťažké odhadnúť, ako sa ďalej ich ekonomiky budú vyvíjať. Je na správnom mieste tvrdiť, že ekonomiky oboch krajín v rámci svojej daňovej legislatívy podnikli kroky, ktoré by mali mať pozitívny dopad na rast HDP ako aj daňovej kvóty.

Záver

Daňová politika je zložitý mechanizmus vedený pod záštitou fiškálnych orgánov jednotlivých štátov. Posilnenie úlohy daní v hospodárskej politike a ich nevyhnutnosť pre správne fungovanie štátu viedli k postupným zmenám a úpravám jednotlivých daňových režimov. So zmenou cieľov uplatňovanej daňovej politiky sa zmenilo aj zameranie zdaňovania, objavili sa nové formy zdanenia, ktoré postupne vytlačili predtým uplatňované daňové systémy do úzadia. Súčasná podoba nami skúmanej daňovej politiky jednotlivých štátov prešla od svojho vzniku rozsiahlou transformáciou, s cieľom prispôsobiť sa novým výzvam a podmienkam formujúcim sa na finančných trhoch.

Jadro skúmania diplomovej práce tvoril vývoj HDP Chorvátska a Talianska počas nami sledovaného časového obdobia 2009 až 2019. HDP predstavuje súčet všetkých pridaných hodnôt vytvorených v danej ekonomike a je zároveň súčasťou výpočtu zloženej daňovej kvóty. V rámci skúmania sme prišli k záveru, že Chorvátsko uskutočňovalo svoju proticyklickú fiškálnu politiku prostredníctvom znižovania daňovo-odvodového zaťaženia. Tieto opatrenia výrazne podporili hospodársky rast, makroekonomickú stabilitu a vyššiu konkurencieschopnosť v krajine. Na druhej strane máme Taliansko, krajina disponujúca silnou a stabilnou ekonomickou silou, ktorá ale patrí medzi krajiny s najvyšším verejným dlhom v rámci Európskej únie. Hospodárstvo tejto krajiny je sústredené na relatívne malom území a v rámci krajiny nájdeme výrazné regionálne rozdiely, čo ovplyvňuje celkovú výkonnosť hospodárstva a nezamestnanosť. Taliansko sa prostredníctvom svojej prívetivej daňovej politiky snaží prilákať zahraničný kapitál a tým pádom aj zvýšiť vlastnú konkurencieschopnosť na zahraničných trhoch.

V rámci dôkladnej analýzy zloženej daňovej kvóty môžeme konštatovať, že Taliansko patrí medzi 10 najlepších prosperujúcich krajín EÚ. Počas celého sledovaného obdobia Chorvátsko sa pohybuje v strede tohto rebríčka. V praktickej časti sme podrobne analyzovali podiel DzP FO a spoločnosti k HDP, čo nám umožnilo urobiť opodstatnené závery. Taliansko sa vďaka svojmu vysokému daňovému zaťaženiu FO nachádza nad priemerom EÚ, zatiaľ čo Chorvátsko je pod priemerom. Naopak pri porovnaní podielu daní spoločnosti k HDP sa obe krajiny v sledovanom období neodchyľovali od priemeru EÚ.

Významne zmeny v daňovom systéme boli zavedené v Chorvátsku pomocou piatich fáz reforiem. Tieto reformy sú zamerané na DPH, DzP FO a PO. Postupne počas 5 fáz vláda upravovala daňové sadzby, daňové pásma a zavádzala rôzne zmeny v sociálnych

poplatkoch na strane zamestnávateľa. Takýmito zmenami sa môže zvýšiť dopyt po práci a zároveň náklady na prácu sa znížia. Pričom zvýšená motivácia podnikateľ, by prispela k rastu zamestnanosti a v konečnom dôsledku by to malo kladný vplyv na vývoj HDP aj na zloženú daňovú kvótu.

Taliansko je známe z historického hľadiska daňovými únikmi, a preto vláda vytvorila nový systém GAAR, ktorý má za úlohu zvýšiť spravodlivosť a zároveň znížiť účinky šedej ekonomiky. Za cieľom prilákania zahraničného kapitálu vláda zaviedla nové daňové úľavy, ktoré ponúkajú priaznivé podmienky pre prichádzajúcich športovcov, profesorov, výskumných pracovníkov a jednotlivcov disponujúcich väčším množstvom voľných finančných zdrojov. Vysokými daňovými úľavami Taliansko motivuje jednotlivcom aby sa stali jej rezidentmi. Pomocou danej reformy vláda chce prilákať novú pracovnú silu na juh Talianska, ktoré z ekonomického hľadiska zaostáva za hospodársky vyspelejším severom. Právna úprava „Res-non-Dom“ je zameraná na všetkých jednotlivcov ktorý chcú premiestniť svoje bydlisko do Talianska. Výhodou tejto uprávi je jednorazová daň ktorá je stanovená na 100 000 EUR ročne pre všetkých obyvateľov, pričom po jej zaplatení všetok ich zahraničný kapitál nebude podliehať zdaňovaniu celosvetovej DZP v Taliansku

Obe krajiny využívajú daňovú politiku na zlepšenie rastu hospodárstva a tým aj samotného HDP, čo sa v konečnom dôsledku prejavuje aj na zloženej daňovej kvóte. Nakoľko aktuálna pandémie COVID-19 nám stázuje odhad ďalšieho vývoja hospodárstva skúmaných krajín, môžeme poukázať, že zavedené reformy, opatrenia a úľavy vedú k pozitívnemu smeru zlepšenia transparentnosti oboch krajín.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie:

1. SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo: daňová teória a politika I.* 3.vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 305 s. ISBN 978-80-7478-867-3.
2. JELČIĆ, Božidar – BEJAKOVIĆ, Predrag. *Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj.* 1.vyd. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umetnosti, 2012. 400 s. ISBN 978-953-154-127-5.

Elektronické dokumenty:

3. STEINMO, Sven. *The Leap of Faith: The Fiscal Foundations of Successful Government in Europe and America.* [elektronický zdroj]. 2018. Dostupné na: <https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/oso/9780198796817.001.0001/oso-9780198796817-chapter-5>.
4. PERSIANI, Alessio. *Italy introduces new rules to increase certainty of tax law.* [elektronický zdroj]. 2015. Dostupné na: <https://www.mwe.com/insights/italy-introduces-new-rules/>.
5. ARNONE & SICOMO. *Italy: Res Non Dom - Italy's Resident Non-Domiciled Tax Regime: What Is It, And Which Benefits Does It Bring ?.* [elektronický zdroj]. 2019. Dostupné na: <https://www.mondaq.com/italy/income-tax/802770/res-non-dom--italys-resident-non-domiciled-tax-regime-what-is-it-and-which-benefits-does-it-bring>.
6. ARNONE & SICOMO. *Res non dom - Italy's Resident non-domiciled Tax Regime: description and requirements.* [elektronický zdroj]. 2019. Dostupné na: <https://arnonesicomo.com/news/267/res-non-dom>.
7. KORDA, Zoran. *Italija uvodi jedinstveni porez za strance, cilja na bogate.* [elektronický zdroj]. 2017. Dostupné na: <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/italija-uvodi-jedinstveni-porez-za-strance-cilja-na-bogate-20170309>.
8. *Italija uvodi jedinstveni porez za strance od 100 tisuća eura.* [elektronický zdroj]. 2017. Dostupné na: <https://www.poslovni.hr/svijet/italija-uvodi-jedinstveni-porez-za-strance-od-100-tisuca-eura-325262>.

9. *Italy's Res Non-Dom program*. [elektronický zdroj]. Dostupné na internetu: <https://www.italiancompanyformations.com/services/immigration/italys-resident-non-domiciled-program/>.
10. BRKLJAČA, Ivica. Hrvatska je porezno preopterećena zemlja i to se može dokazati. [elektronický zdroj].2017. Dostupné na: <https://arhivanalitika.hr/blog/hrvatska-je-porezno-preopterećena-zemlja-i-to-se-moze-dokazati/>.
11. DELOITTE. *Porezna reforma od 1. siječnja 2019. godine*. [elektronický zdroj]. 2018. Dostupné na: <https://www2.deloitte.com/hr/hr/pages/tax/articles/porezna-reforma-2019.html>.
12. HRVATSKA OBRTNIČKA KOMORA. *Godišnja porezna prijava za 2019. godinu*. [elektronický zdroj].2020. Dostupné na: <https://www.hok.hr/obavijesti/godisnja-porezna-prijava-za-2019-godinu>.
13. NAĐ, Tihana. *Povijest poreza na dohodak u RH*. [elektronický zdroj].2016. Dostupné na: <http://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/>.
14. KOPRČINA, Filip. *Porezna reforma: Porez na dobit*. [elektronický zdroj].2016. Dostupné na: <http://finance.hr/porezna-reforma-porez-na-dobit/>.
15. PRIMORAC, Ante. *Porez na dohodak i izmjene poreza na dohodak u 2017.godini*. [elektronický zdroj].2016. Dostupné na: <http://finance.hr/porez-na-dohodak-i-izmjene-poreza-na-dohodak-u-2017-godini/>.
16. ORLOVIĆ, Zrinka. *Ulazak Hrvatske u Ekonomsku i monetarnu uniju*. [elektronický zdroj].2018. Dostupné na: <http://finance.hr/ulazak-hrvatske-ekonomsku-monetarnu-uniju/>.
17. LECHPAMMER, Stela. *Spuštamo porez na dobit i dohodak, krajnji je cilj povećanje BDP-a*. [elektronický zdroj]. 2020. Dostupné na: <https://www.poslovni.hr/hrvatska/spustamo-porez-na-dobit-i-dohodak-krajnji-je-cilj-povecanje-bdp-a-4252072>.
18. POREZNA UPRAVA. *Porezne promjene od 1.sječnja 2021*. [elektronický zdroj]. 2020.Dostupné na: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/PoreznaReforma2019.aspx>.
19. LOCONTE, Stefano - CORDASCO, Angela. *The new special "Res-non-Dom" tax regime in Italy*. [elektronický zdroj]. 2017. Dostupné na: <https://ggiforum.com/taxation/individual-tax/967-the-new-special-res-nondom-tax-regime-in-italy-2.html>.

20. MAJIĆ, Stipe. Hrvatska: *Vlada gospodarstvenicima predstavlja peti val porezne reforme*. [elektronický zdroj].2020. Dostupné na: <https://www.aa.com.tr/ba/balkan/hrvatska-vlada-gospodarstvenicima-predstavlja-peti-val-porezne-reforme/1985470>.
21. KORDA, Zoran. *Udio poreznih prihoda u BDP-u u Hrvatskoj ispod prosjeka EU-a*. [elektronický zdroj].2018. Dostupné na: <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/udio-poreznih-prihoda-u-bdp-u-u-hrvatskoj-ispod-prosjeka-eu-a-foto-20181129>.
22. VLADA REPUBLIKE HRVATSKE. *Novi krug porezne reforme donosi rasterećenje za poduzetnike i građane od 3,75 milijardi kuna*. [elektronický zdroj].2019. Dostupné na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/novi-krug-porezne-reforme-donosi-rasterecenje-za-poduzetnike-i-gradjane-od-3-75-milijardi-kuna/26479>.
23. PAPADIA, Francesco. *Italian economic growth and the Euro*. [elektronický zdroj].2017. Dostupné na: <https://www.bruegel.org/2017/07/italian-economic-growth-and-the-euro/>.
24. VLADA REPUBLIKE HRVATSKE. *Nacionalni program reformi 2017*. [elektronický zdroj].2017. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-national-reform-programme-croatia-hr.pdf>.
25. FOCUS ECONOMICS. *Italy Economic Outlook*. [elektronický zdroj].2020. Dostupné na: <https://www.focus-economics.com/countries/italy>.
26. MANESTRA, Stefano. *A Short History of Tax Compliance in Italy*. [elektronický zdroj].2010. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1825982.
27. EUROSTAT. *Data on Taxation*. [elektronický zdroj].2021. Dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/data-taxation_en.
28. KAGOR. *Porezka reforma – promjene poreznih propisa u primjeni od 2019. godine*. [elektronický zdroj].2018. Dostupné na: <https://kagor.hr/porezna-reforma-promjene-poreznih-propisa-u-primjeni-od-2019-godine/>.
29. KAGOR. *Porezna reforma – promjene propisa u primjeni od 01.01.2020.* [elektronický zdroj].2019. Dostupné na: <https://kagor.hr/pregled-najvaznijih-poreznih-promjena-primjenjivih-na-vecinu-malih-i-srednjih-poduzeca-od-01-01-2020/>.

30. KAGOR. *Porezna reforma 2021. – promjene propisa u primijeni od 01.01.2021.* [elektronický zdroj].2020. Dostupné na: <https://kagor.hr/porezna-reforma-2021-promjene-propisa-u-primijeni-od-01-01-2021/>.
31. BOGOVAC, Jasna. *POREZNI SUSTAV RH.* [elektronický zdroj]. 2014. Dostupné na:
https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/POREZNI_SUSTAV_RH_JB2_2015.pdf.
32. PWC. *Individual - Taxes on personal income.* [elektronický zdroj].2020. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/italy/individual/taxes-on-personal-income>.
33. PWC. *Corporate - Taxes on corporate income.* [elektronický zdroj].2020. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/italy/corporate/taxes-on-corporate-income>.
34. OTT, Katarina. *Javne financije u Republici Hrvatskoj.* [elektronický zdroj].2007. Dostupné na: <http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/rosenic.pdf>.

Zákony:

35. Zakon o porezu na dohodak. [elektronický zdroj]. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>.
36. Zakon o porezu na dobit. [elektronický zdroj] Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit>.